Nummer 37 — Donderdag 15 September 1932 — 32ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

GRATIS!

Zij dit met of na 1 October e.k. als lid tot de Vereeniging toetreden, ontvangen gratis het Koloniaal Weekblad over het laatste kwartaal van dit jaar (minimum contributie ƒ 5.— 's jaars).

LEEST DIT, BELANGRIJK!

Sedert 26 Mei 1932 verschijnt regelmatig elke week in het „Koloniaal Weekblad", onder hoofd „Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië", een bericht betreffende de vorming in Nederland van een crisis-steuncomité voor Indië, onder leiding van den heer Ch. J. I. M. Welter, oud-Minister van Koloniën en oud-Vice-President van den Raad van Ned.-Indië. Zooals bekend mag worden verondersteld, beoogt dit comité, waarvan ook onze Voorzitter deel uitmaakt, hulp te verleenen aan de talrijke door den crisisnood in Indië getroffen gezinnen onder de verschillende bevolkingsgroepen, door daarvoor gelden te verzamelen en deze over te maken aan het te Batavia gevestigde Centrale Comité voor steun aan werkeloozen.

Het Nederlandsche comité is dankbaar voor hetgeen het voor dit doel mocht ontvangen, maar is nog lang niet voldaan, daar er, ook in Indië, in de economische omstandigheden helaas nog geen verbetering te bespeuren is, het aantal door de crisis getroffenen daar te lande nog immer toeneemt en er dus veel geld noodig is om landgenooten en inheemschen, die buiten schuld gedwongen werkeloos en dus zonder inkomsten zijn geraakt, te beschermen en te behoeden voor ondergang.

Het is daarom, dat het Hoofdbestuur andermaal een beroep doet op de afdeelingsbesturen om zooveel mogelijk bekendheid te geven aan den nooddruft van zoovelen in Indië en het doel van het Steun-Comité te bevorderen.

Voorts worden de leden, onder wie vele oud-Indischgasten, die vroeger in Indië zulke voorspoedige jaren hebben gekend, jaren, welke of met pensioen beloond zijn of waarin gespaard kon worden voor den lateren rusttijd in Nederland, aangemoedigd om voor de Indische Crisis-slachtoffers hunne bijdragen te doen toekomen aan het Crisis-Steuncomité voor Indië te 's Gravenhage, wiens giro No. is: 198000.

Ook op de giro-rekening No. 14574 van het Hoofdbestuur van de Vereeniging „Oost en West" kunnen gelden voor hetzelfde doel worden gestort of bijgeschreven.

Hoe meer ge geeft, des te vruchtbaarder kan het steunwerk in Indië zijn, maar iedere bijdrage, hoe klein ook, is natuurlijk welkom. Laat U dus niet weerhouden om, indien Uwe financieele omstandigheden U niet veroorloven een groot bedrag te geven, slechts een kleinigheid af te staan: vele kleinen maken toch immers één groote!

Stelt niet uit tot morgen, wat ge heden doen kunt; vult dus spoedig Uw girobiljet in ten gunste van een van beide bovengenoemde rekeningen van den Rijksgiro-dienst of — wat nog beter is — verklaart U bereid, indien zulks U mogelijk is, tot wederopzeggens toe, iedere maand een bepaald bedrag voor de noodlijdenden in Insulinde af te staan. Velen in Indië, die welvaart gekend hebben, doch thans behoeftig zijn geworden en met groote bezorgdheid de toekomst tegemoet zien, zullen U er dankbaar voor zijn.

HET HOOFDBESTUUR.

De Jeugd en Indië.

Ongetwijfeld hebben vele ouders en voogden met hunne kinderen of pupillen in de schitterende zomerdagen van Juli en Augustus een bezoek gebracht aan de Koloniale Tentoonstelling in het Westbroekpark te Scheveningen. Voor hen, die daarin nog verhinderd zijn geweest, staat de gelegenheid tot bezichtiging van het vele belangwekkende, dat de tentoonstelling biedt, nog open tot 30 September a.s. Nu de vacanties ten einde zijn, is het wellicht dienstig de mededeeling aan de leden onder bovenstaand hoofd, voorkomende in het Koloniaal Weekblad van 23 Juni 1932, No. 25, in herinnering te brengen, waartoe we deze mededeeling nog eens in extenso laten volgen.

„Het dagelijksch bestuur onzer Vereeniging acht het gewenscht, dat ook onder de jeugd belangstelling voor Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao wordt gewekt en dat daarom het bezoek van kinderen aan de Koloniale Tentoonstelling te 's Gravenhage moet worden aangemoedigd.

Het meent, dat daartoe een bescheiden poging van den kant van onze vereeniging op haar plaats is.

De in Nederland verblijvende leden van „Oost en West" wordt daarom aanbevolen, indien eenigszins mogelijk, hunne kinderen of pupillen in den leeftijd van 12—15 jaar een bezoek te laten brengen aan de Koloniale Tentoonstelling te 's Gravenhage en hen daarna, weder in eigen omgeving teruggekeerd, een opstel te laten maken over de verkregen indrukken.

Voorlichting door gebruik te maken van een der handleidingen, welke voor een gering bedrag verkrijgbaar zijn op het tentoonstellingsterrein, zal waarschijnlijk het bezoek aanmerkelijk in waarde doen stijgen en daardoor tevens de kans vergroot worden, dat de kinderen over Oost- en West-Indië het een en ander hebben geleerd, dat in hun geheugen wordt vastgelegd.

Teneinde de meisjes en jongens aan te sporen bij het bezoek oplettend te zijn en nauwgezet alles te bezichtigen en met de noodige ernst de verkregen indrukken in het opstel weer te geven, looft het bestuur als prijzen uit een tiental exemplaren van het onlangs verschenen Gedenkboek betreffende de deelneming van Nederland aan de Internationale Tentoonstelling te Parijs in 1931, voor de deelnemers, die, naar het oordeel eener commissie, de meest geslaagde opstellen hebben gemaakt; voorts zal een aantal exemplaren van het geschriftje „Onze overzeesche Gewesten", dat voor kinderen is geschreven, aan de deelnemers worden uitgereikt.

De inzending der opstellen aan het Hoofdbestuur, Korte Voorhout 6, te Den Haag moet geschieden vóór 1 November 1932 in gesloten couvert. De opstellen, die niet meer dan twee bladzijden folioschrift groot mogen zijn, moeten niet onderteekend worden, maar dienen in den linkerbovenhoek voorzien te worden van een merk of letter; tegelijkertijd moet verzonden worden een opgave, behelzende: naam, geboortedatum en volledig adres van het meisje of den jongen, die het opstel gemaakt heeft, benevens de naam van het lid van „Oost en West", door wiens(r) toedoen de inzending plaats heeft; deze opgave moet verpakt worden in een goed met lak verzegelde enveloppe, die op dezelfde wijze gemerkt moet worden met merk of letters als het opstel zelf en kan gevoegd worden bij het opstel, alzoo opstel en verzegelde enveloppe (met opgave) in één en hetzelfde couvert.

De beoordeeling van de opstellen en de toekenning der prijzen heeft plaats alvorens de verzegelde opgaven worden geopend. Toezending van het Gedenkboek aan de winnaars volgt dan spoedig daarna. Aan den wedstrijd kan ook worden deelgenomen door de kinderen of pupillen van hen, die eerst met ingang van 1 October 1932 lid worden van „Oost en West"; deze nieuwe leden zijn tot 1 Januari 1933 slechts éénmaal contributie verschuldigd, zij ontvangen direct na hunne toetreding het Koloniaal Weekblad en deelen voorts in dezelfde voordeelen als de overige leden".

***

We spreken de hoop uit, dat vele kinderen, in den leeftijd van 12—15 jaar in een kort opstel zullen vertellen van hetgeen ze op de Koloniale Tentoonstelling hebben gezien en zoo doende zullen meedingen naar het verkrijgen van een prijs, bestaande in het Gedenkboek betreffende de deelneming van Nederland aan de Internationale Tentoonstelling te Parijs in 1932.

Tot besluit willen wij nog eens de aandacht

WALDORP=RADIO

De geheele wereld in Uw huiskamer!

Vraagt onze gemakkelijke betalings-conditiën. 5346

Paul Krugerlaan 239-241, Den Haag. = Tel. 333726.

VOLKSLUX

Kroon met perkamenten kap
compleet f 13.95

Boekhorststraat 157
even voor de brug.
Lijn 2—10 stoppen voor de deur.

DE TOOVENAARS MET LICHT!

VANAF 2 CENT PER M2

PRACHTIGE BOSCH-HEIDETERREINEN TE KOOP, gelegen op de Veluwe — Texel — Voorne's Duin — Holterberg — Graafscap en Drente, voor **STICHTING ZOMERVERBLIJVEN.**

— — VRAAGT GRATIS BROCHURE'S!!!! — —

Interesse voor Landgoederen of Buitenplaatsen ? ? ? ? — VRAAGT ONZE GIDS ! ! ! 5051

BENNINK'S LANDERIJEN BUREAU, ALMELO, Tel. 763

EUREKA!

Het is gevonden! Wasschen zonder soda, en natuurlijk. **Lankwarden's Waschindustrie „Ora et Labora", Apeldoorn** gebruikt voortaan dit procédé; niet omdat het gemakkelijker of voordeeliger, maar omdat het beter is, daar juist soda de vezel der goederen aantast. 5314
Dus een reden te meer om het motto te versterken:
UW WASCH NAAR „ORA ET LABORA".
Telefoon Apeldoorn Interc. 3531 — Tel. Zutphen 943
Tel. Agentschap A'dam 83532 — Den Haag 325086
Haarlem 11759 — Leiden 3022 — Zandvoort 279

Om den top te bereiken, moet men doordringen tot den bodem der dingen. (De Zakenwereld).

Uitzending van Diners - Specialiteit in Dagschotels
Het adres voor Ind. families. Diners à f0.90, dagelijks thuisbezorgd in goed verwarmde bussen met Porselein Service.

v. Halderen - v. Loostraat 98
Telefoon 556188 5336
25 jarige ervaring op passagiersschepen

Het moge hard klinken, maar het is daarom niet minder waar: Armoede is geen aanbeveling. (De Zakenwereld.)

DA'S STERK ZEG!!

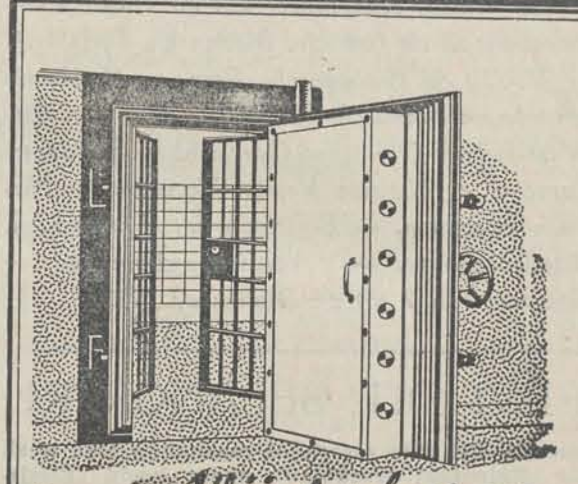
„Tja, kerel, zoo iets kan alleen maar in Indië gebeuren.

— „Maar à propos, hoe kom je daaraan. Ik heb er niets van in mijn courant gelezen".

— „Logisch! Mijn zwager in Soekaboemi schreef het me of het een privé nieuwtje was, maar hij weet niet dat ik al een maand of drie Avondpostlezer ben, en daarin vind ik alles van Indië waar jij en ik belang in stellen. Artikelen, telegrammen en short nieuws. Net een Indische courant zoo uitgebreid en volledig.
Dagelijks telegrammen en actueele artikelen.
Wekelijks een 4 pagina's groot bijblad „Overzeesche Gewesten". 5074

„DE AVONDPOST"

MET OCHTENDEDITIE
TEL. 116100*. SPUI 39a.

Wij verhuren

KLUISLOKETTEN
TEGEN F 3.—. PER JAAR
OF F 0.50 PER MAAND
KLUISINRICHTING GEOPEND
ELKEN DAG VAN 10-3 UUR
ZATERDAG VAN 10-12 UUR
NUTSSPAARBANK te 's-Gravenhage

5132

STARTER BATTERIJEN

met twee jaar schriftelijke garantie.
— Uw eenigste waarborg —
Fa. TH. HEESEMAN, Hamerstraat 28. 's-Gravenhage.
Opgericht 1910. Tel. 112793.
— Rijks- en Gemeente-Leveranciers — 5398

— HERSTELLINGSOORD —

„Huize Maria Emalia Dorrepaal"

gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving met grooten tuin en waterpartij. Uiterst geschikt voor repatrieerenden en herstellenden, die, op advies van een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven. Pension f 3.— à f 4.— per dag. Prospectus met alle gewenschte inlichtingen worden, op verzoek, toegezonden door de Directrice: West-Vlietweg 115, Voorburg. 5235

vestigen op het slot van de mededeeling in het bovengenoemde No. van het Koloniaal Weekblad; **de kinderen en pupillen van hen, die eerst in de maand October a.s. als lid tot onze Vereeniging toetreden, kunnen dus ook voor een prijs in aanmerking komen, wanneer zij een opstel inzenden. De inzending aan het Hoofdbestuur moet geschieden vóór 1 Nov. 1932.**

Namens het Dagelijksch Bestuur,

De Algemeene Secretaris.

Huisvesting van Crisis-Slachtoffers.

De directies van de Stoomvaart-Maatschappij „Nederland, Rotterdamsche Lloyd en Koninklijke Nederlandsche Stoomboot Maatschappij zijn zoo welwillend geweest om op de publicatieborden voor de passagiers aan boord harer schepen plaats te verleenen aan eene circulaire, uitgaande van onze Vereeniging, bestemd voor repatrieerenden uit Oost- en West-Indië, die niet over ruime middelen beschikken en in Nederland of op geschikte plaatsen in het buitenland op goedkoope wijze huisvesting of pension zoeken. In het No. van ons orgaan van 4 Augustus 1932 deelden wij reeds mede, dat daartoe onze Afdeeling 't Gooi, in samenwerking met de Amsterdamsche Maatschappij voor Jonge Mannen, een Informatie-bureau had ingericht in het A. M. V. J. Gebouw bij het Leidsche Boschje te Amsterdam. Wij kunnen thans berichten, dat de hulp, die dit bureau aan de repatrieerenden, die zulks wenschen, zal verleenen, uitsluitend bestaat in de verstrekking van adressen van pensions en te huur staande woningen; in enkele, zeer bijzondere gevallen, ook in het eenvoudig meubileeren van een huis, waarvan de kosten echter terugbetaald zullen moeten worden door een maandelijksche aflossing.

De leider van het Bureau is te spreken elken Woensdag van 10—12 en van 2—4 uur.

Voor de opgave van adressen van goede, doch goedkoope pensions, gemeubileerde huizen, verdiepingen en kamers, overal hier te lande en in het buitenland, houdt de Secretaris van de Afdeeling 't Gooi, Bisonlaan 4 te Hilversum, zich nog steeds aanbevolen.

HET DAGELIJKSCH BESTUUR.

Het Informatie-Bureau der Vereeniging „Oost en West".

VERSLAG OVER HET JAAR 1931/1932

(in verband met den economischen toestand van Ned. Oost- en West-Indië).

door

H. J. A. RAEDT VAN OLDENBARNEVELT.

(Vervolg.)

Als gevolg van de malaise in de eerste plaats en van de verscherpte bepalingen op de toelating in Ned.-Indië moet de vermindering der immigratie worden toegeschreven n.l. van hen die in normale omstandigheden naar Indië waren gegaan om aldaar naar een betrekking of werk uit te zien.

Wij lezen dat in de eerste 6 maanden van dit jaar te Tandjong Priok voor vestiging in Ned.-Indië zijn ontscheept 1078 Nederlanders, 219 andere Europeanen, 31 Japanners, 1631 Chineezen, 173 Arabieren en 172 andere Oostersche vreemdelingen, wat een totaal maakt van 3304. In de overeenkomstige periode van het vorige jaar waren deze cijfers 1594 Nederlanders, 454 andere Europeanen, 95 Japanners, 3026 Chineezen, 130 Arabieren, 326 andere Oostersche vreemdelingen, dus in totaal 5625 personen, of ruim 2300 meer dan thans.

Waar wij op courantenberichten afgaande, betrekkingzoekenden, die alles wenschten te trotseeren, alzoo de meest energieken onder hen, meenden te kunnen wijzen op arbeidsmogelijkheden in Ned.-Indië, o.m. op de spontane kolonisatie te Halaban in Boven-Langkat (Sumatra's Oostkust), waar alles zoo voorspoedig zou gaan en waar zulk een voortreffelijke geest heerscht en zoo hard wordt gewerkt, kregen wij per luchtpost een schrijven d.d. Bindjei, 1 Juli j.l., van den Controleur van de Onder-afdeeling Boven-Langkat, onder de oogen, hetwelk ons in den vervolge voorzichtiger zal doen zijn met onze adviezen.

Genoemde bestuursambtenaar heeft n.l. de eer mede te deelen ,dat de heer Raedt van Oldenbarnevelt zijn gegevens omtrent de kolonisatie te Halaban vermoedelijk heeft ontleend aan courantenartikelen, welke werden opgenomen naar aanleiding van berichten van den promotor van het plan Jhr. L. In dien brief, aan een betrekkingzoekende gericht, gaat het dan verder:

„Nadat de Vaderlandsche Club deze aangelegenheid nader naging, trok ze zich van het plan geheel terug; ook van Bestuurszijde werd den enkelen personen (N.B. twee!), die op de plannen van den heer L. ingingen, aangeraden iets anders te beginnen. Ik ontraad u ten sterkste u in deze phantastische en m.i. slechts op teleurstellingen uitloopende aangelegenheid te steken. Ik verzoek u beleefd den heer Raedt van Oldenbarnevelt met mijn schrijven in kennis te stellen en Zijn HoogEdelGestrenge te verzoeken anderen niet op deze z.g.n. kolonisatie te wijzen. In verband hiermede komt het mij juister voor de gevraagde gegevens niet te verstrekken; alleen dit: de grond is slecht; volgens den heer L. zou geteeld moeten worden padi, die aan de buurt liggende ondernemingen voor koelierijst zou moeten worden verkocht (en dit terwijl de prijs van een picol thans slechts f 4.— bedraagt!)"

„De Controleur van Langkat,
w.g. COOLHAAS"

Verder commentaar lijkt ons onnoodig. De brief, in beleefde bewoordingen, bevat niettemin een terechtwijzing van den deskundigen jongen bestuursambtenaar aan ons adres, waarvoor wij hem dankbaar mogen zijn.[12])

De toeloop van betrekkingzoekenden naar ons bureau om naar een levensbestaan in Indië te informeeren was over 1931 beduidend minder dan in in het vorige jaar, typeerend ook voor de bestaande omstandigheden in deze malaisetijden, nu betrekkingzoekenden er van doordrongen zijn, dat zij al heel weinig of geheel geen kans hebben, met zich tot ons bureau om inlichtingen voor betrekkingen in Indië te wenden.

Intusschen gaven wederom buitenlanders de hoop niet op, om in Indië op de een of andere manier te recht te komen voor de vervulling van betrekkingen. Ten getale van 136 (v.j. 187) wendden zij zich tot ons bureau, o.w. 10 mondeling (v.j. 25).

Grootendeels behoorden zij, evenals in de vorige jaren tot de intellectueelen als ingenieurs, technici, geneesheeren, bedrijfsleiders, leeraren bij het onderwijs in verschillende vakken, handelaren, enz.

Voor een juist overzicht der ingewonnen informaties, volgt hier de traditioneele opgave:

	Schrift.	Mond.	Tot.
Particuliere betrekkingen	191	88	279
Gouvernements betrekkingen	19	9	28
De reis, het leven, de levensstandaard, de kleeding, het land en volk en de toestanden in Indië	3	7	10
Een bepaalde plaats of streek	5	16	21
Boekwerken en brochures over Indië en die over de betrekkingen aldaar	35	32	67
De opleiding, studiekosten en vereischten tot ambten en bezoldigingen	2	8	10
Informaties aangaande de meest uiteenloopende onderwerpen	134	225	359
In 1931	389	385	774
In 1930	562	497	1059
In 1929	716	687	1403
In 1928	610	714	1324

Onder de rubriek betreffende de meest uiteenloopende onderwerpen zijn begrepen de personen, die woningen of apartementen hadden te huren (80); families, die bij voorkeur z.g. Indische kinderen in hun gezin wenschten op te nemen (120); dames die zich aanboden voor het besturen van een huishouding in Ned.-Indië of als kinderjuffrouw (gouvernante) in Europeesche gezinnen daar te lande (25); personen, die inlandsche bedienden wenschten in dienst te nemen en daartoe door bemiddeling van het Informatiebureau de hulp inriepen van Persinggahan (2).

Totaal van bovenstaande cijfers 227 (in 1930 228).

Het debiet der boekwerkjes, gevende uitvoerige inlichtingen over staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Gewesten, op het Informatiebureau, in 1931 bedroeg f 8.20 tegen f 40.65 in 1930.

Verkocht werden tegen den kostenden prijs:
17 boekjes met een opbrengst van f 8.20.

Aantal boekjes aan de Firma Martinus Nijhoff afgegeven, ter nadere verrekening, 75 exemplaren.

Gratis verstrekt:

160 exemplaren „Onze West" aan het Agentschap der Rotterdamsche Lloyd;
240 exemplaren „Onze West" aan Crans & Co;
20 exemplaren „Curaçao" aan Mij. Nederland;
1 exemplaar „Curaçao" een West-Ind. Afd. Min v. Koloniën;
20 exemplaren „Curaçao" aan Rott. Lloyd;
20 exemplaren „Curaçao" aan West-Ind. Maildienst;
5 exemplaren „Curaçao" aan West-Indische Kamer;
25 exemplaren „Curaçao" aan Secr. Afd. Curaçao;
2 exemplaren „Onze West" aan Centrale boekerij, Kol. Instituut;
2 exemplaren „Curaçao" aan Centrale boekerij, Kol. Instituut.

Tot. 570 boekjes, w.o. 75 exemplaren aan Martinus Nijhoff.

Wij laten hier weder een opgave volgen van enkele belangrijke in de tweede helft van 1931 en daarna verschenen boekwerken, welke in den boekhandel zijn te verkrijgen of in openbare bibliotheken kunnen worden geraadpleegd, waarmede betrekkingzoekenden hun voordeel kunnen doen.

I. *Encyclopaedie van Nederlandsch-Indië.* — Aanvullingen en Wijzigingen. Afl. 28 t/m 31, verschenen vanaf September 1931. Vervolg van den tweeden druk der Encyclopaedie in 4 deelen, van 5180 kolommen tekst en 142 kolommen registers.

Supplement-Afleveringen 1921—1927. Afl. 1—15, 960 kolommen, in één deel, in alphabetische volgorde gedrukt. Tezamen 5 delen, gr. 8 vo, in sterke linnen banden. Prijs f 95.— of het hoofdwerk gebonden in twee deelen in *half leder,* smaakvol op den rug versierd, het Supplement in één deel in *linnen.* Prijs f 105.—. Prijs van het Supplement afzonderlijk, gebonden in binnen band f 20.—.

In afl. 29 Dec. 1931, komt het interessante uitvoerige artikel voor van den heer J. Th. Petrus

Blumberger over de Nationalistische Beweging (Indonesisch) in Nederlandsch-Indië, de lezing waarvan een ieder kan worden aanbevolen, die zich in Ned.-Indië wenscht te vestigen.

Over de waarde en de beteekenis van de uitgave van de Encyclopaedie van Ned.-Indië hebben wij reeds meermalen uitgeweid, laatstelijk nog in ons vorig verslag van den economischen toestand van Ned. Oost- en West-Indië 1930—1931, verschenen in het Kol. Weekblad van 23 en 30 Juli, 6, 13, 20 en 27 Augustus 1931, waarnaar hier wordt verwezen.

II. *De B. B. L. en Indianisatie*. Uitgegeven door de Vereeniging van Bouwkundigen in Nederlandsch-Indië. Drukkerij Plantijn, Batavia-Centrum, met een voorwoord van W. Marcus. Meester Cornelis 15 September 1931.

B. B. L. wil zeggen: Bezoldigingsregeling Burgerlijke Landsdienaren.

In algemeenen zin kunnen wij zeggen ,dat *Indianisatie* is, het eigenlijke bestuur leggen in handen van Inlanders (Inheemschen), onder hooger toezicht van Nederlanders.

Wij lezen echter op bldz. 17 van de brochure, wat men onder Indianisatie volgens den heer Marcus heeft te verstaan. Hij zegt, dat al naar gelang van eigen inzichten en wenschen op de vraag: „Wat verstaat men onder Indianisatie?" verschillende antwoorden kunnen gegeven worden. Het woord werd het eerst gebezigd door den heer Zentgraaff in een artikel in de Indische Post.

Onder „Indianisatie" zou men volgens Marcus kunnen verstaan: „Indië voor de Indonesiërs", het z.g. extreem nationalistische standpunt.

Over het algemeen wordt met Indianisatie vermoedelijk bedoeld: alles wat Indisch is moet teruggebracht worden tot Indisch, d.w.z. „Inlandsch peil. Volgens sommige practische idealisten kan aan „Indianiseeren" echter wel den volgenden uitleg gegeven worden: „dienen het belang van Indië,d.w.z. het opheffen van Indië tot de hoogte van een cultuurstaat met een homogene Indische maatschappij, zonder te kort te doen aan één der heterogene bevolkingsgroepen van Indië".

De heer Berendsen heeft een opdracht ontvangen tot herziening van de B. B. L., en de Directeur van Financiën heeft reeds bij verschillende gelegenheden zich over het volgende uitgelaten:

1. De grondslagen der B. B. L. zullen niet onaangetast blijven.

2. De tegenwoordige en nog meerdere salariskortingen zullen tevens moeten dienen om vóór te bereiden een *nieuwe salarisregeling op veel lager peil* (onze cursiveering).

3. De pensioenpercentages zullen verminderd worden, terwijl de diensttijden voor het verkrijgen van aanspraak op pensioen verlengd zullen worden.

4. De reeds verdiende pensioenen zullen vermoedelijk niet ongemoeid blijven.

Het standpunt dat de regeering inneemt, is blijkens de M. v. A. inzake de begrooting voor 1933, dat zij niet meegaat met diegenen onder de Volksraadsleden, die met „indianiseering" bedoelen een opzettelijk verdringen van ambtenaren behoorende tot de Europeesche bevolkingsgroep uit de landsbetrekkingen. Dergelijk plan wijst de regeering af. Dat, geleidelijk aan, steeds meer Inheemschen onderscheidene functies in 's Lands dienst gaan bezetten, acht zij een verschijnsel, hetwelk een natuurlijk en logisch gevolg is van de uitbreiding van het onderwijs voor de Inlandsche bevolking en de uitbreiding van de overheidszorg op velerlei gebied. de aantrekkelijkheid van den overheidsdienst voor Inlanders en hunne in vele opzichten gebleken bruikbaarheid.

Tengevolge van het streven om zooveel mogelijk hooger bezoldigde ambtenaren door lager bezoldigden te vervangen, zal dit proces thans wellicht eenige bespoediging ondergaan; hiermede wordt echter geen afbreuk gedaan aan het natuurlijk karakter daarvan. De Regeering is van oordeel, dat voor de vervulling van alle betrekkingen, geene uitgezonderd, die krachten moeten worden in aanmerking gebracht, van wie het meeste nuttig effect voor den Landsdienst kan worden verwacht.

Wij hebben hierboven over Indianisatie uitgeweid omdat ten aanzien daarvan zooveel verschillende inzichten bestaan en dat woord — of beter dat begrip — telkens anders wordt verklaard.

III. *Behandeling van Inlanders*, wenken en raadgevingen ten dienste van Europeesch toezichthoudend personeel op cultuurondernemingen en andere groot-bedrijven, door W. Rijkee Mz. Oud-hoofdonderwijzer in Ned.-Indië. Den Haag 1932. Prijs f 0.30.

Wat het boekje bedoelt te zijn en beoogt wordt reeds door den titel grootendeels verklaard. Speciaal voor hen, die een betrekking zullen te vervullen hebben op cultuur-ondernemingen en op groot-bedrijven in Indië en die dagelijks met inlanders hebben om te gaan, bevat het boekje een schat van nuttige wenken en raadgevingen, maar overigens ook een ieder, geen uitgezonderd, die zich in Indië wil vestigen en van lieverlede met den Inlander in aanraking komt kan profijt trekken uit den rijken inhoud van het werkje.

Het is een helder en duidelijk geschreven boekje, hetwelk den lezer een goed inzicht geeft omtrent de verschillende eigenaardige karaktereigenschappen der inheemschen, waarmede hij rekening heeft te houden bij zijn toekomstigen omgang met hen, in welke betrekking hij ook in Ned.-Indië zal geplaatst worden.

Behartigingswaard is de raadgeving om den Inlander niet *maloe* (beschaamd) te maken. „Dat kan ernstige gevolgen hebben voor den bedrijver... Tal van misdaden diefstal, sabotage, brandstichting, moord zelfs worden gepleegd, omdat de Inlander zich „brani" wil toonen, als hij maloe is gemaakt. 't Is daarom ook niet raadzaam den Inlander tot mikpunt van aandigheden te maken". bld.z 14.

Zeer nuttig is het bijvoegsel op bldz,. 20 en v.v bevattende eenige wenken in acht te nemen bij 't toespreken van Inheemsche en Oostersche vreemdelingen.

De schrijver, die te voren het door de pers zoo gunstig beoordeelde handige en practische werkje, getiteld: „De Nederlander onder de Inlanders in Ned.-Indië" (wenken voor den omgang met de inheemsche bevolking), prijs f 0.75, heeft geschreven, kan er zaker van zijn, dat ook zijn „Behandeling van Inlanders" er in zal gaan en dit boekje best zijn weg zal vinden onder de velen die naar Ned.-Indië wenschen te gaan en onder hen, die daar reeds zijn gevestigd.

IV. *Studie, werkkring en vooruitzichten van den ingenieur*. Uitgave van de Vereeniging tot het uitgeven van beknopte handleidingen bij het onderewijs aan de T. H. te Delft. 7e gewijzigde druk. N.V. Technische boekhandel en drukkerij J. Waltman Jr., Delft. Het boekje is niet bedoeld als een propaganda voor de Studie te Delft, eerder als een ernstige waarschuwing.

V. *Het internationale Suikervraagstuk en de Java suikerindustrie*, door Dr. A. de Graaff. Purmerend, J. Muusses, 318 pag. geb. f 6.50. Proefschrift waarmede de heer A. de Graaff op 29 Oct. 1931 aan de Rotterdamsche Handels-Hoogeschool de graad van doctor in de Handelswetenschap verwierf. Rijk geïllustreerd, breed opgezette en diepgaande studie. Zie beoordeeling van dit werk in: De Rijkseenheid van 30 Dec. '31. No. 13, bldz.. 101 en v.v.

VI. *Atjéhsch Handwoordenboek* (Atjéhsch—Nederlandsch), door J. Kreemer — Archivaris van het Atjéh-Instituut — gebonden in linnenband, prijs f 6.—. N.V. Boekhandel en Drukkerij, voorheen E. J. Brill, Leiden, 1931.

Onnoodig dit boek hier nader aan te bevelen. Voor zoovelen op Atjeh geplaatst zal dit handwoordenboek onmisbaar zijn, waarnaar ook zoo dikwijls verlangd is, omdat tot nu toe slechts woordenlijsten van de Atjéhsche taal bestonden.

VII. *De invloed der huidige wereldstroomingen op de Java-suikerindustrie*. 1932. *Niet in den handel*. Door de Directies der Ned.-Ind. Handelsbank, N.V. en der Ned.-Indische Landbouw Mij., N.V., opgedragen aan Z.E. den Minister van Koloniën en den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

Zie voor een uittreksel uit dit tamelijk lijvige rapport, de Nieuwe Rott. Ct. van 20 Juni 1932. Avondblad B.

Wij zullen het verslag, ook ditmaal, niet eindigen zonder nog even gewag te maken van een waardeerende beoordeeling over ons Koloniaal beheer door een buitenlander van grooten naam en reputatie. Wij bedoelen hier den heer G. Angoulvant, oud-Gouverneur-Generaal van Fransche Koloniën, thans Eere Gouverneur-Generaal, auteur van het bekende werk over Nederland-Indië, nu eenige jaren geleden verschenen.

In het bekende tijdschrift „La Science et la Vie" noemt de heer Angoulvant onze Overzeesche gebieden een voorbeeld en een model van koloniaal beheer. Naar aanleiding van het bezoek aan ons Paviljoen op de Parijsche Koloniale Tentoonstelling voor 1931 schrijft hij optimistisch d.i. met veel hoop op de naaste toekomst, dat Ned.-Indië het eerst en het snelst zijn handel, industrie en landbouw weer zal zien opbloeien, zoodra het herstel zal intreden.

„De vlucht", zegt hij, „die Nederland sedert het begin dezer eeuw in economische ontwikkeling genomen heeft, dankt het land aan de toepassing van wetenschappelijke werkwijzen. De Europeanen, die Java bezoeken, komen al spoedig onder den indruk van hetgeen hier een stelselmatig doorgevoerde organisatie tot stand heeft gebracht in den vorm van wetenschappelijke laboratoria en proefstations, waar wetenschappelijk geschoolde krachten de rijkdommen van den bodem onderzoeken. En vandaar het resultaat: een steeds toenemende opbrengst van de cultures en van den mineralen rijkdom.

De menigte, die zich in den afgeloopen zomer verdrong in het prachtige paviljoen van Ned.-Indië, heeft den indruk gekregen, dat zij voor zich had de synthese van een der grootste koloniale werken

van de wereld. Maar de crisis, die de hechtste ondernemingen tot in hun grondslagen doet schudden en wankelen, heeft ook Nederlandsch-Indië ernstig geschokt. Dit is echter zeker, meent de schrijver, de Nederlandsche kolonisatie zal zich veel sneller dan elders en veel beter dan wie ook, dank zij haar methoden, aanpassen aan het herstel dat komen zal, onder het fiere devies van het Wapen van Nederland: „Je maintiendrai".

Ook in dit jaar hebben wij voor de ons verstrekte inlichtingen, telkens waar noodig, ten behoeve van het Informatiebureau, opnieuw onzen dank te betuigen, in het bijzonder, aan het Commissariaat voor Indische Zaken aan het Departement van Koloniën voor zijn welwillendheid en hulpvaardigheid.

---

[12]) In de laatste afl. van „De Indische Gids" van Augustus '32 wordt over die „Spontane Kolonisatie in Boven-Langkat", op bldz. 758, ook het noodige medegedeeld over Halaban, naar aanleiding van het voorkomende in de Deli Courant.

Pa van der Steur.

Zooals onze lezers uit de bladen hebben kunnen lezen, was het Zaterdag 10 Sept. 40 jaar geleden, dat de heer Joh. v. d. Steur, Directeur van het bekende opvoedingsgesticht „Oranje Nassau" te Magelang (Java) zijn grootsch levenswerk aldaar begonnen is.

De stichting kan over 1932 niet op regeeringssteun rekenen; voor 1933 is dus versterking der geldmiddelen noodzakelijk. Wie alsnog een feestgave zou willen afzonderen, kan deze hier te lande rechtstreeks afdragen aan mejuffrouw M. D. van Hoogstraten, Parklaan 6, Zeist, giro no. 166060, de penningmeesteresse van het v. d. Steur-fonds.

Maar ook de Vereeniging Oost en West, K. Voorhout 6, Den Haag, giro no. 14574, stelt zich daarvoor wederom gaarne beschikbaar. De giften zullen dan op de gewone wijze in het Orgaan der Vereeniging, het Kolon. Weekblad, verantwoord worden.

Dertiende Koloniale Vacantiecursus voor Geografen

In aansluiting aan ons vorig bericht omtrent bovengenoemden cursus, kunnen wij thans mededeelen, dat deze zal worden gehouden van 28—30 December a.s., te Amsterdam, in de groote gehoorzaal van het Koloniaal Instituut, Mauritskade.

Het programma luidt:

Prof. Dr. E. P. Snijders, hoogleeraar te Amsterdam: „De beteekenis der geographische ziektekunde, toegelicht aan Nederlandsch-Indische gegevens"; Prof. Dr. B. C. Escher, hoogleeraar te Leiden: „De Nederlandsch-Indische caldeira's en het caldeira-probleem"; Prof. Dr. A. J. P. van den Broek, hoogleeraar te Utrecht: „De dwergvolken, in het bijzonder die van Nieuw-Guinee".

Op den middag van den tweeden dag zal de Celebesfilm vertoond worden, met toelichting door den heer J. Tideman, oud-gouverneur der Molukken.

Op den laatsten dag heeft 's middags een bezoek aan het Museum plaats.

De deelneming is opengesteld voor leeraren in de aardrijkskunde aan inrichtingen voor voorbereidend hooger onderwijs, voor middelbaar onderwijs en tot opleiding van onderwijzers(-essen), voor studenten in de aardrijkskunde en aanverwante vakken van wetenschap, benevens voor oud-deelnemers aan de reizen der J. Pz. Coen-stichting.

Van de deelnemers zal een bijdrage van *f* 3,— geheven worden.

Inlichtingen verstrekt de secretaris-penningmeester van het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen, te Deventer, bij wien men zich vóór 1 December a.s., door storting van bovengenoemde bijdrage op zijn postrekening No. 66084, als deelnemer kan opgeven.

Aanpakken met Suriname.

Het opstel, waarmede ik eenigen tijd geleden in enkele Nederlandsche dagbladen, belangstelling trachtte op te wekken voor de noodzakelijkheid om nu de toestanden in Oost-Indië minder gunstig voor ons beginnen te worden en de Belgische Congo langzaam als concurrente opkomt onze aandacht en energie nu eens ernstig en resoluut te gaan concentreeren op den opbouw van ons, zoo goed als braakliggende en sedert de afschaffing der slavernij, feitelijk verwaarloosd gebiedsdeel Suriname, heeft zoo verrassend veel weerklank in Nederland en bij de hier vertoevende Surinamers gevonden, dat daaruit wel duidelijk is gebleken, hoe sterk bij velen de praktische noodzakelijkheid en moreele verplichting zijn doorgedrongen, om als natie nu eindelijk tot doortastend aanpakken in Suriname over te gaan.

Een groot aantal van geestdrift getuigende brieven, ook van hooggeplaatste personen, die hunne instemming betuigden en moreelen steun toezegden omtrent elk initiatief en elke actie, welke ertoe zouden kunnen leiden den toestand in Suriname te verbeteren en tegelijk daarmede de mogelijkheid te openen den nood in ons land te helpen lenigen, werd ontvangen.

Tal van andere brieven, waarin inlichtingen werden gevraagd en waarin duidelijk tot uitdrukking kwam hoevelen hoopvol uitzien naar de mogelijkheid van uitkomst, welke in Suriname wellicht ook voor hen te vinden zou kunnen zijn en de bereidheid om aan de verwerving daarvan hun volle energie te geven, legden mede getuigenis ervan af, dat de belangstelling voor den opbouw van een vernieuwde en in den kern gezonde Kolonie Suriname thans van positief actieven aard is waarvan een sterke prikkel en aansporing uitgaan tot ingrijpend handelen.

Alle brieven kon ik niet afzonderlijk beantwoorden, doch voor allen die schreven zal het zeker passend en bevredigend zijn te weten, dat van schrijven en praten, thans wordt gepoogd over te gaan tot praktische daden.

In overleg met een groep personen, wier aanzien en verantwoordelijke maatschappelijke positie waarborg zijn voor de ernstige degelijkheid en weloverwogen beradenheid van hunne gestie, zal spoedig worden overgegaan tot de oprichting van:

a. eene Suriname Kolonisatie Commissie; en
b. eene Suriname Hoeve Maatschappij, wanneer de regeering daartoe wil medewerken.

De Suriname Kolonisatie Commissie is gedacht als centraal orgaan van actie, dat leven en stimulans aan den vooruitgang van Suriname zal verleenen en het initiatief daarvoor in stand zal houden, daaraan stuur en regel zal geven en de middelen en voorwaarden tot vruchtbaren arbeid zal trachten te verwerven, conserveeren en naar behoefte uitbreiden. Deze Commissie zal verschillende bureaux samenstellen ter verdeeling van het werk, als: een Propaganda- en Inlichtingenbureau, een Instructiebureau voor het onderzoek van beweerde misstanden en suggesties ter verbetering van minder goed zijnde toestanden, en werkende regelingen, een Bedrijfsbureau enz. al naar de praktijk zal uitwijzen noodig en nuttig te zijn.

In verband met de zich opdringende urgentie van een maatregel die uitzicht geeft op het scheppen van een uitweg ter verbetering van den benarden economischen toestand van belangrijke groepen krachtige en werklustige personen, zoowel in de Kolonie zelf, als ook hier te lande, die er niet tegenop zien, om door harde inspanning in een gematigd tropisch land, zonder hittegolven, zich een waardig bestaan en blijvend goede toekomst te scheppen en bij wie physieke en moreele geschiktheid alsook aanleg daarvoor geacht kunnen worden aanwezig te zijn, zal als eerste daad van initiatief en doortastend aanpakken zijn, de oprichting van de „Suriname Hoeve Maatschappij".

Deze Maatschappij, waarvan de taak en verdere werkzaamheid zekere overeenkomst met die van de Nederlandsche Heide Maatschappij zullen vertoonen, zal dadelijk beginnen met praktisch werk te verrichten door het opzetten van een proefhoeve in Suriname, als daadwerkelijke voorbereiding en onderzoek van een passenden bedrijfsvorm als noodzakelijk uitgangspunt en van de juiste eischen en voorwaarden voor een slagende kolonisatie, in de eerste plaats van in Suriname aanwezige geschikte krachten en tevens voor eventueel later te immigreeren Hollandsche landverhuizers. Dezen zullen aldaar dus practisch kunnen worden opgeleid en vertrouwd gemaakt met de voor hen meest geschikte cultuur, terwijl zij dan tevens gelegenheid hebben zich te acclimatiseeren en op de hoogte te komen van alles wat voor hun toekomst van belang kan zijn.

Het oogenblik voor het opzetten van deze proefhoeve is daarom gunstig, aangezien dan van meet af aan, een nauwe samenwerking en wisseling van ervaringen met den voorgenomen groot-machinalen regeeringssteun kan worden verkregen en welke proefhoeve niet alleen van groot nut zal zijn voor het groot-hoevebedrijf, maar ook voor het kleine- en middelbedrijf en zoodoende een aantrekkelijke- en voldoening belovende arbeidsgelegenheid zal kunnen scheppen voor de vele intelligente werkeloozen, zoowel in Suriname als hier te lande aanwezig, die voor het drijven en ontwikkelen van een zelfstandig landbouwbedrijf aldaar, geschikt genoeg zullen blijken te zijn, om een krachtige en blijvende koloniale maatschappelijke kern te kunnen vormen.

Voor het vinden van het voor de Suriname Hoeve Maatschappij benoodigde kapitaal (voorloopig zal een betrekkelijk klein kapitaal daarvoor voldoende zijn) zal een leening in kleine coupures b.v. van *f* 10.— uitgegeven worden, zoodat allen, die belangstelling en waardeering hebben voor het aangevatte werk en het daarmede beoogde doel, gelegenheid zullen hebben, door een of meer aandeelen te nemen, daadwerkelijke medewerking te verleenen en op doeltreffende wijze van sympathie blijk te geven.

Bovendien zal getracht worden steun te verkrijgen van Regeeringszijde op de wijze en zooveel als onder de omstandigheden mogelijk zal geoordeeld worden.

Reeds thans echter wordt een ieder, die met het bovengeschetste plan instemt of belangstelling voor doel en strekking daarvan heeft, verzocht daarvan te doen blijken, hetzij door eenvoudige mededeeling of door toezegging tevens van daadwerkelijke medewerking, hetzij door bereidverklaring t.z.t. op de leening te zullen inschrijven, hetzij op andere wijze.

Brieven of briefkaarten te richten aan mijn adres onder vermelding „Suriname Kolonisatie Commissie".

De moreele steun van een dergelijke mededeeling is in dit stadium reeds van buitengewone waarde en zal op hoogen prijs worden gesteld.

Amsterdam C, Prinsengracht 656.

C. F. J. BRANDS.

Van Week tot Week.

Van Maandag 5 tot Zondag 11 September.

Op de regentenconferentie te Soerabaja heeft de G. G. den nadruk opgelegd op de wenschelijkheid van blijvende versobering en op de noodzakelijkheid, dat de samenleving zich instelle op een lager niveau. Na afloop der conferentie begaf de G. G. zich per K. N. I. L. naar Semarang.

Omtrent de laatste, eenigszins bewogen dagen der Volksraadszitting, die 10 dezer beëindigd werd, zij het volgende gememoreerd: De Volksraad heeft: z. h. s. het *ontwerp inzake de crisisheffing* voor het jaar 1933 aangenomen. De negen leden der nationale fractie wenschten geacht te worden te hebben tegengestemd. Het amendement ter verhooging van den kinderaftrek werd aangenomen met 44 tegen 11 stemmen. Het amendement om de jaarlijksche inkomens beneden *f* 1200 (instede van beneden *f* 250) vrij te stellen, werd ingetrokken; z. h. s. het *verdrag ter voorkoming van oorlog* aangenomen; alsmede het *handelsverdrag met Denemarken;* — verder, zonder discussie en z. h. s. het ontwerp inzake *vermindering* van het *aantal leden der Alg. Rekenkamer;* — een amendement om *hooger beroep* in te stellen *op de locale beslissing tot sluiting van een school*, nadat de regeering dit amendement onaanvaardbaar had verklaard.

De heer mr. Fruin verzocht, naar aanleiding hiervan, de regeering de conflictenregeling toe te passen. Vóór de eindstemming over *het ontwerp terzake* dezer z. g. n. „*wilde scholen*" verlieten verschillende leden de zaal. Het ontwerp is aangenomen met 32 tegen 13 stemmen; — voorts werd met 43 tegen 9 stemmen het *ontwerp inzake den tabaksaccijns* aangenomen, nadat tal van amendementen waren aangenomen.

Op een vraag van mr. Fruin vóór de eindstemming of de regeering nog prijs stelde op het verminkte ontwerp, is geantwoord dat de regeering de voorkeur gaf aan aanneming van het ontwerp. De regeering heeft toegezegd uitvoerige gegevens inzake de werking der ordonnantie te zullen overleggen. Het initiatief-voorstel beoogend het tegengaan van cumulatie van functies, is verworpen met 30 tegen 20 stemmen. De motie, waarbij de regeering wordt uitgenoodigd een voorstel in te dienen van dezelfde strekking, is aangenomen met 29 tegen 26 stemmen.

Ingediend is een ontwerp tot invoering van een centrale motorvoertuigenbelasting op Java en Madoera, waarvan de netto-opbrengst wordt getaxeerd op rond *f* 1.650.000. Bij de behandeling constateerde de hr. Sandkuyl dat door de burgerij *f* 1.600.000 meer moet worden opgebracht, doch daar de Volksraad deze kwestie niet kan overzien, verzoekt hij de regeering het ontwerp terug te nemen en te zoeken naar andere middelen tot verhooging van de inkomsten.

De regeering heeft meegedeeld, dat door de Oeconomische Commissie een speciale subcommissie is ingesteld ter bestudeering van de handelsbetrekkingen met de landen rondom de Pacific.

De minister van koloniën heeft goedgevonden, mede namens de ministers van oeconomische zaken en arbeid en van financiën:

in te stellen een Commisie van Advies nopens bevordering der oeconomische samenwerking

tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië, onder voorzitterschap van Prof. mr. dr. G. W. J. Bruins.

Besloten is met ingang van 1 October de rubriek Personalia in de Javasche Courant op te heffen, nu gebleken is dat alle benoemingen, overplaatsingen en andere mutaties ook in de dagbladen worden gepubliceerd.

Men verneemt, dat het dep. van oorlog overweegt te Soerabaja een generaal, twee hoofd-officieren en 15 kapiteins boven de formatie te détacheeren, teneinde de luchtverdediging van de marinebasis aldaar te organiseeren.

De voorzitter der Bedrijvencom. heeft te Soerabaja besprekingen gevoerd omtrent steunorders aan het particulier machinebedrijf. Hij gaat na of de Artillerie Constructie-Winkel, de S.S. en het Marine-etabl. orders kunnen geven voor de N.V. Ned.-Indische Industrie, de Droogdok-Mij. Soerabaja en de Machinefabriek Braat.

*Een conflict in het zeevaartbedrijf tusschen werkge*vers en werknemers werd aanleiding tot een staking van officieren en bemanningen, omvattende alle reederijen met uitzondering van de Mij. Nederland, Rott. Lloyd en Oceaan. Hierdoor zijn de rechtstreeksche postverbindingen met Suriname en Curaçao verbroken en gaan deze via buitenlandsche gelegenheden, wanneer die zich voordoen.

Ter gelegenheid van het Int. Congres van Aviatiek, alhier gehouden, werden aan H. H. Dr. Eckener, Focker, Gen. Snijders en Plesman de gouden medaille van verdienste der Kon. Ned. Ver. v. d. Luchtvaart toegekend. Wij bieden aan de K. N. V. v. d. L. en aan de genoemde heeren onze gelukwenschen aan, voor deze wijze van erkenning van hun verdiensten.

De hr. A. C. Tempelaar, adm. van de onderneming Kandang Sapi, heeft in een causerie voor de Bantamsche Plantersvereeniging mededeeling gedaan van de resultaten der toepassing van een nieuwe vinding op het gebied van rubbertoepassing.

Spreker meent n.l. geconstateerd te hebben, dat rubber aan olie of benzine toegevoegd een hoogere calorische waarde geeft en hij ziet hierin „de toekomst van de rubbercultuur". Moge het blijken, dat hij goed gezien heeft.

Een leerling van Rabindranath Tagore vertoeft te Solo met opdracht om in den Kraton de Javaansche dansen te leeren.

Met de Johan van Oldenbarneveldt is aangekomen de Maharadja van Kapurthala, die een kort bezoek aan Java en Bali brengt. Hij is door vertegenwoordigers der Indische regeering te Tandjong Priok verwelkomd. Wij zagen deze waardevolle, doch tevens — vooral voor de Vorstenlandsche en Balische hoven — kostbare belangstelling, liever uitgesteld tot betere tijden.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Door afwezigheid van onze medewerkster blijft deze rubriek in dit nummer achterwege.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Baanbrekend werk.

De Engelsche luchtmail van *Singapore naar Londen* heeft 22 *dagen* noodig om dien afstand af te leggen; de luchtmail gaat over land of over zee van Singapore naar Karachi om eerst daar door de Imperial Airways verder te worden vervoerd. De langzaamheid van de Engelsche luchtmail wordt in de *Engelsche bladen in de Straits* telkens in het licht gesteld. Zoo werd nu eens opgemerkt dat Van Dijk in 8½ dag de mail van Singapore naar Amsterdam—Londen bracht, terwijl een aanmerkelijk aantal dagen was opgesomd dat een Hollandsche mailboot noodig heeft om van Singapore naar Marseille of Genua te varen; de brieven worden aldus na 20½ dag te Londen door de geadresseerden ontvangen. De ruime faciliteiten, welke de *K. L. M.* gekregen heeft voor het vervoer van en naar Burma toonen aan, dat men in Br.-Indië den Ned.-luchtmaildienst steeds meer op de juiste waarde gaat schatten. Met groote voldoening is in Ned.-Indië dan ook — volgens de *Java-Bode* (3/8) — de verklaring ontvangen,*dat er in Nederland niet aan wordt gedacht den wekelijkschen dienst stop te zetten.* Want niet alleen uit een postaal oogpunt zouden de belangen van Moederland en Indië zeer ernstig gedupeerd zijn. Van hoeveel uitnemende reclame voor Nederland is het niet, om een voorbeeld te noemen, wanneer over vele vreemde landen, elke week in tegengestelde richting Nederlandsche vliegtuigen aankomen en vertrekken. Hoeveel Nederlandsche artikelen zijn niet in vroeger vrijwel onbekende plaatsen in Azië met het vliegtuig als monster gebracht om tot goede nabestellingen aanleiding te geven? Wij doen daarom goed om niet uit het oog te verliezen dat de lijn heel wat meer beteekent dan de vlugste verbinding tusschen Amsterdam en Batavia. De K. L. M. maakt niet veel reclame voor zich zelf. Het is daarom goed in buitenlandsche bladen te lezen hoe men daar, zij het soms ook indirect, de prestaties van de Nederlandsche vliegtuigen bewondert. En terecht!

De uitwerking van een zandstorm heeft het Holland-Indië vliegtuig der K. L. M., de „Ibis", gedwongen twee dagen te Bagdad te blijven (*(Java-Bode*, 9/8). Alle plaatsen voor aan „de kist", die maar eenigszins aan de snijdende lucht blootgesteld zijn, waren door de schurende kracht van het woestijn-zand blank gemaakt, welke blanke metaaldeelen later onder den invloed der Moessonregens tot groote roode plekken oxydeerden. Na Calcutta werd drie uren aan een stuk in een dichten tropischen moessonregen gevlogen, natuurlijk blind, daar elk gezicht op den vasten grond verdwenen was. Het vliegveld te Rangoon was ditmaal geen imitatie-zwembassin, maar een behoorlijk vliegveld. De tocht Amsterdam—Batavia werd nog in 12 dagen gemaakt.

Correspondenties uit het Buitenland treffen wij o.a. aan in het *Soer. Hbl.* (1 t/m. 6/8, 1ste bl.), *De Loc.* (4/8, blz. 1 „Koloniale samenwerking"; 4 en 8/8, blz. 4 „Nederl. politiek", *E.;* 8/8, blz. 1 „Het handelsverdrag van Genève"), de *Deli Crt.* (8 t/m. 13/8) en de *Java-Bode* (9/8, 2de bl. „Ottawa").

„Onafhankelijkheid". (Vervolg).

Men zal — n. h. i. van het *Soer. Hbl.* (1/8, 2de „De grens", *Z.)* — in het nationalistische kamp goed doen, van de zeer besliste stellingneming der Regeering tegen *eene naar onafhankelijkheid strevende partij* nota te nemen. Het gaat hier weer om de oude fout, niet slechts van de nationalistische fractie, doch ook van andere politieke partijen: het stellen van een *doel*, dat hoogstens *resultaat* kan zijn. Resultaat van een lang en moeizaam streven; resultaat van een geleidelijke wijziging der verhoudingen; resultaat van den invloed van den tijd, welke niets ongewijzigd laat. Problemen als die der onafhankelijkheid zijn eenvoudig niet discutabel. Geene Regeering, ook al zou zij de afslijping van bestaande vormen tot in deze uiterste consequenties aanvaarden, kan dulden dat dergelijke mogelijkheden eener niet-afzienbare toekomst naar het Heden worden overgebracht. Ook voor de nationalisten is dit niet noodig; geen enkel hunner belangen wordt er door gediend, dan dat eener knetterende propaganda onder eene niet critisch aangelegde massa. Heeft men in den nationalistischen hoek nog niet begrepen dat nog nimmer het gewicht van economische problemen zich zóó deed voelen, boven die der politiek, als in de huidige periode? *Het gebeurde in Siam* heeft weer tal van nationalisten doen vergeten dat Siam, nòch in politieken, nòch in economischen zin is te vergelijken met Ned.-Indië. Siam is, vergeleken met Indië, als eene nationale eenheid te beschouwen. Siam heeft een simpele economische constructie, en is niet door talrijke draden samengeweven met het economisch wereldbestel, zooals met Ned.-Indië op zoo onaangenaam duidelijke wijze het geval bleek. De heeren *Thamrin* c.s. die naar eene spoedige onafhankelijkheid streven, zijn te verblind om te zien: *dat zij hoogstens streven naar verandering van meesters.* Eén ding staat vast: Laat ieder die niet verblind is door waan, de balans opmaken van Holland's kolonialen arbeid, en men zal in 1932 voor ons land een credit hebben aan te wijzen, grooter dan waarop eenige koloniale mogendheid kan wijzen. *Opmerkingen* als die van den heer Thamrin zijn vermoedelijk slechts van propagandistische beteekenis. Velen in Indië zoeken vertoon van belangrijkheid in scherp gestelde doelformuleering, en de wetenschap dat zij nog zoo ver zijn van de realiseering, stemt hun gansch niet ongelukkig. Toch is het goed — zoo besluit Z. — dat de Regeering nog eens duidelijk de lijn uitstippelde, welke door niemand mag worden gepasseerd zonder zeer ernstige risico.... voor zichzelve.

Wij verwijzen naar *De Sum. Post* (8/8 „Je maintiendrai") en de *Java-Bode* (4/8 „Erfprins van Siam", op Java aangekomen).

Handelsrelaties tusschen bevriende gebieden.

Het *Bat. Nwsbl.* (6/8) ontleent aan de „Straits Times" (30/7) een artikel waarin de heer *P. E. Scrivener* van de exportfirma Scrivener & Co. te *Sydney*, zijn opinie zegt over de mogelijkheid van *imperial preference* en de kans dat Ned.-Indische artikelen in verband daarmee zwaarder zouden worden belast dan Britsche. Tot heden voert de Ned.-Indische Regeering een opendeurpolitiek, en dit ondanks het feit, dat daartegen in de kringen van Nederlandsche producenten steeds meer verzet rijst. Wordt zij gedwongen daarvan af te zien, dan zou dat voor *Australië* een sluiting van de Ned.-Indische markt beteekenen. Indië gebruikt voor 85 % Australische *boter*, voor 95 % Australisch *meel* en voor 45 % Australische *biscuits*. In Ned.Indische handelskringen heerscht bezorgdheid omtrent den *theehandel* op Australië, welke door eventueele besluiten in *Ottawa* getroffen zou kunnen worden, en welke tweederde van den totalen handel uitmaakt. De handel tusschen Australië en Java is vrijwel in evenwicht, hoewel de handelsbalans tusschen beide landen ten nadeele van Australië doorslaat; dit is niet het geval indien men den invoer van petroleum en andere oliën buiten beschouwing laat. Van uit Australië bestaat een toenemende handel in gemengde artikelen, zooals bier, wijn, melk, medicijnen, zout, schoeisel, alsook artikelen in blik, zooals soepen, sauzen, fruit, vleeschwaren, enz. De Commissie voor den export van de Chamber of Manufacturers te Victoria (N. Z.-Wales) heeft het groote belang van de instandhouding der zeer bevredigende handelsbetrekkingen tusschen Australië en Java reeds onder de aandacht van de Federale Regeering gebracht; zij was van oordeel, dat in dit opzicht geen maatregelen, welke schadelijke gevolgen zouden kunnen hebben, behoeven te worden gevreesd. Ten slotte dringt de heer Scrivener aan op de benoeming van een Australischen handelscommissaris voor Java en Sumatra.

De heer *Schonegevel*, directeur van de Gebr. Verster Vries- en Koelkamer Mij. te Kaapstad, had te *Batavia* een persgesprek met „Aneta" *(Bat. Nwsbl.* 9/8). De Kon. Paketvaart Mij. heeft door het tot stand brengen van een betere communicatie-gelegenheid *Ned.-Indië en Zuid-Afrika* tot elkander gebracht — meende de heer S. —. Zooals op Java is ook in Zuid-Afrika het reizen zeer aantrekkelijk. In het K. P. Mij.-gebouw te Batavia zal een expositie gehouden worden van Zuid-Afrikaansche producten: vruchten, sinaasappelen, citroenen, appels, vruchten op water, jams, gedroogde vruchten, wijnen, maisproducten, kreeft, zeetong, tabak, sigaretten, enz. Begin November begint in Zuid-Afrika weder de export van zachte vruchten: peren, perziken, druiven, enz. Zonder Gouvernements-certificaat van onderzoek kan geen uitvoer plaats hebben. Deze politiek heeft er niet weinig toe bijgedragen de fruitteelt in Zuid-Afrika op hoogen trap te brengen. De vries- en koelkamers van de op Afrika varende K. P. M.-stoomers „Houtman" en „Tasman" zijn er op berekend om de artikelen in prima conditie te houden. De afdeeling Java-Mauritius-Afrika Lijn van de K. P. M. stelt zich gaarne beschikbaar voor het verstrekken van nadere inlichtingen terzake.

Wij vestigen de aandacht op de *Java-Bode* (3/8 „Wereldstoomvaartlijn", van de Mijen „Nederland, Rott. Lloyd en Kerr Steamship Co.; 9/8 „Textielafzetgebied in Indië", *S. Menko),* het *Soer. Hbl.* 6/8, 3de bl. „Soer. Weekoverzicht", *B.),* de *Deli Crt.* (8/8 „Opleving"; „Onderhoud met den Chineeschen Consul-gen.") en *De Sum. Post* (6/8, 2de bl. „Rationalisatie", *d. W.)*

Westersch prestige en de bioscoop.

In zijn boek *„L'Asie contre l'Europe"* keert *Dr. Legendre* zich tegen de bioscoop, die hij beschouwt als een van de oorzaken van een vermindering van het gezag van den Europeaan in het Oosten. In zijn naïviteit gaat de Inlander *z. i.* gelooven dat de hem vertoonde ergste zijden van ons sociale leven *regel* zijn en geen uitzondering; zoo dringt zich de conclusie bij den Inlander op, dat de „Beschermer", de machtige Heer van het blanke ras, in niets de groote zedelijke figuur is, de halfgod, dien hij zich heeft voorgesteld. *De Sum. Post* (9/8) gelooft, dat Dr. Legendre het in zijn volledig betoog wel wat erg maakt. Zachtjes aan dringt de kunst in de film door, steeds sterker, nu een groot deel van het publiek het dom sensueele soort niet meer wenscht. In meerdere moderne films wordt het zwoele exhibitionisme verdrongen door een vermakelijkheidskunst van fijner en frisscher natuur, zoodat de bezwaren tegen de film in den vervolge geringer zullen worden. Echter, het is alevel nog erg genoeg. Toch is de klacht van Dr. Legendre desondanks sterk overdreven, al steekt er wel iets waars in. De film kan de „Westersche goden" niet van hun voetstukken hebben geworpen; zij misten daartoe het vermogen. De Westerling heeft echter ook van zichzelf gezag en de vraag is nu slechts of dit gezag, dat geheel buiten het vermeende halfgodendom ligt, wordt aangetast door de bioscoop. Dr. Legendre stelt zich den

Oosterling veel te naïef en te uitzonderlijk voor. De film is in staat den Oosterling bedenkelijke illusies te geven, maar in dit opzicht werkt zij op hem niet anders dan op onze kleine lieden, die liefst het leven in hooge kringen en in mondaine gelegenheden zien om zich op deze wijze schadeloos te stellen voor het gemis aan weelde en verfijning in eigen leven. Als men denkt, dat de Oosterling ons zou waardeeren naar hetgeen hij van onze beschaving op de film ziet, dan vergeet men dat hij ons beter kent, dan wij hem. Ons leven speelt zich af in een glazen huis. Alles wat wij doen, merken onze Inlandsche bedienden op. Voor hen kunnen wij geen geheimen hebben, aangezien vrijwel ons geheele dagelijksche leven zich onder zijn oogen voltrekt. En aangezien hij onze bediende is, die weet, dat het hem goed is, als hij onze eigenaardigheden kent, ziet hij ook scherp critisch op ons toe. Hij kent ons karakter, onze familieverhoudingen, weet of bevroedt ons zedelijk leven en is in staat om ons te rangschikken naar onzen socialen staat. Hij onderscheidt de blanda kasar en de blanda haloes (adat); hij kent onze manieren en zal zich door een eigenaardigheid van onze omgangsvormen niet laten misleiden omtrent de werkelijke beteekenis en het doel van ons gedrag. Het is struisvogelpolitiek te meenen dat de Oosterling ons niet zou kennen, omdat wij hem niet kennen. En als hij over den Westerling als zoodanig een oordeel velt, zal hij dit afmeten naar de Europeanen, die hij kent en niet naar die van de film. Laten wij op onze zelve letten — zoo waarschuwt *De Sum. Post* ten slotte —; de fouten die ieder onzer maakt worden ons als volk aangerekend. Ook onze deugden. Maar op onze deugden zal meer worden afgedongen, dan op onze gebreken, en als wij dus prijs stellen op ons prestige, dan zullen wij ons ten beste moeten toonen. Dit hebben wij, die gering in aantal zijn en groot in beteekenis, te weten, namelijk, dat elk onzer, die zich misdraagt, niet alleen schuldig staat tegenover zich zelf en de zijnen, maar ook tegenover zijn volk. En daaraan kan geen zondebok iets af of toe doen.

Het *Soer. Hbl.* (4/8, 3de bl.) meldt hetgeen door den Reg. Gem. voor Justitie over „Bestrijding der pornografie" werd opgemerkt.

„Van stervende goden". (Vervolg).

In het *Soer. Hbl.* (4/8, 4de bl.) weerlegt *Dr. Goris* te *Bangli* (Bali) enkele *z. i.* feitelijke onjuistheden in het artikel van den heer Zentgraaff („S. H." 19 en 20/7). Z. teekent hierbij aan dat zoowel door den ass.resident van Zuid-Bali als door den resident van Bali in hunne rapporten van Januari j.l. gewezen is *op de vermindering van vertrouwen in de voorstellingen en de goden, die thans Bali beheerschen.* Ook op andere verschijnselen, wijzend op achteruitgang van religieuzen zin, werd in de mededeelingen van beide bestuursambtenaren de aandacht der Regeering gevestigd. Tevens werd door beide ambtenaren eene verklaring van dit verschijnsel gegeven; ook werd door hen gewezen op het toenemend wantrouwen in oude gebruiken en ceremoniën.

De *Deli Crt.* (12/8) plaatste een teekening van het monument dat voor *Ephorus D. Nommensen*, den zendingspionier in de Bataklanden, op het marktplein te Taroetoeng opgericht zal worden. De schepper van dit kunstwerk, Erich Kuhn, maakt een studiereis door Indië; met name zal hij Java en Bali bezoeken.

De uniforme tijdregeling.

In November 1931 werd door het Meteorologisch Instituut voorgesteld, een uniforme tijdregeling in Ned.-Indië in te voeren volgens een zône-systeem. De officieele tijden zijn thans voor geheel Ned.-Indië vastgesteld *(De Loc.* 8/8, blz. 7); deze tijden treden in werking met ingang van 1 Nov. 1932. Door deze nieuwe regeling verschilt Java voortaan 7½ uur en Nieuw-Guinea 9 uur met den Greenwich-tijd, hetgeen voor Java een winst aan langer daglicht beteekent van 10 minuten.

De *Java-Bode* vertelt van „Doodencultuur bij de Toradja's" ((3/8), het *Soer. Hbl.* van „In den krater van den G. Raoeng" (30/7, 1, 3 en 4/8) en „Prehistorisch Onderzoek" (28 en 29/7, *Dr. v. St. C.*), de *Deli Crt.* van „Einstein en Takengon" (5/8) en „Per motorfiets van Nederland naar Ned.-Indië" (1, 4 en 8/8, *J. K. B.*).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De Volksbeweging.

De meeste aandacht wordt, althans in de Java-pers, gewijd aan economische zaken, waartoe de malaise alle aanleiding geeft. En dan komt naar voren een polemiek in de *Soera Oemoem* tusschen dr. Soetomo en den medewerker Linea Recta (vermoedelijk de heer Soetan Pamoentjah, een Maleier). Dr. Soetomo poneerde de stelling dat de malaise ook haar voordeel heeft en het zelfs gelukkig is in zekeren zin, dat ze gekomen is, omdat daardoor een beweging is in het leven geroepen om de bevolking een stap hooger te brengen, welke beweging wordt vergemakkelijkt doordat het groot-kapitaal door de malaise duchtig is getroffen. Linea Recta is daar verontwaardigd over en wijst op de moeilijkheden en ellende door de malaise veroorzaakt, waarop Dr. Soetomo antwoordde dat de historie aantoont hoe men door ziekten en moeilijkheden tot het verlangen komt vooruit te gaan, welk verlangen de kracht daartoe voortbrengt.

De *Bintang Timoer* van 12 Juli is het daarmede geheel eens. Het blad wijst er op dat dr. Soetomo natuurlijk ook liever had gehad dat er geen malaise was gekomen, maar hij ziet het lichtpunt dat deze malaise een leering in zich bergt om het voordeel te zien en te benutten, dat zich naast de schade vertoont.

Deze gedachtengang van dr. Soetomo en de „Bintang Timoer" is het ook die de bladen er steeds toe gebracht heeft op te komen tegen de concurrentie van het groote kapitaal. En in de tegenwoordige omstandigheden reageeren de journalisten onmiddellijk op elk bericht over concurrentieberichten van buiten. Zoo werd het verkoopen van loerik-producten, „made in Japan" dadelijk als een gevaar voor de in verschillende streken populair geworden loerik-nijverheid in Indië gesignaleerd. Wèl wil men blijven profiteeren van de lage prijzen van b.v. weefgoederen, kains, gevolg van concurrentie tusschen buitenlandsche leveranciers. Zoo laat de *Bintang Timoer* van 2 Juli een protest hooren tegen het verzoek van de Twentsche textielfabrieken om steunregelingen voor den import van haar waren. De Twentsche heeren denken zeker — aldus het blad — dat zij nog in den tijd der O. I. C. zijn en beschouwen Indië als hun speciale markt, voor hen alleen bestemd, zoodat zij naar willekeur hun prijzen kunnen vaststellen! Als de Regeering het verzoek inwilligt, zij het ook voor zekeren tijd, dan beteekent dat een stijgen der prijzen van manufacturen in dit land. Op die manier wordt een kleine groep van fabrikanten in het buitenland geholpen ten koste van de groote groep Indonesiërs. De *Siang Po* bespreekt de zaken meer in het algemeen en kant zich tegen de idee van een tol-unie Nederland-Indië en differentieele rechten, omdat daardoor de ingezetenen in Indië nooit aan goedkoope waren kunnen komen en bovendien bij zulk een handelspolitiek de kans groot is dat andere landen, afnemers van grondstoffen en producten uit Indië, represaillemaatregelen nemen, tot groote schade van Indië.

Hoezeer de bladen vele zaken uit economisch oogpunt bezien, blijkt o.a. uit een artikel in de *Pewarta Deli* van 6 Juli, waarin de campagne van de Vad. Club tegen de hoogescholen in Indië wordt besproken. Het blad ziet achter de actie om de geneeskundige hoogeschool op te heffen, dat men de lastige concurrentie vreest van de artsen in Indië opgeleid, met de uit Nederland komende en een soortgelijke concurrentievrees t. a. v. de in Bandoeng opgeleide ingenieurs. Het bezwaar tegen de rechtshoogeschool is, dat deze juristen levert met kritischen zin en welbespraakt.

De bladen komen al geruimen tijd met artikelen waarin — zonder dat zij de kwestie zoo scherp stellen als dr. Soetomo deed in de hierboven bedoelde polemiek — wordt aangeraden zich flink te maken in dezen slechten tijd met economische moeilijkheden. Zoo wekte de *Darmo Kondo* van 13 Juni op durf te toonen en op eigen kracht te vertrouwen, wat in den economischen strijd een flinken steun zal wezen. Het maandblad van de Sarekat Sumatra, afd. Bandoeng, de *Oetoesan Andalas* van Juni, bevatte een artikel waarin den Sumatranen die hun land verlaten om op Java een geestdoodend kantoorleven te leiden, wordt aangeraden meer met eigen kennis en eigen kracht in den landbouw te werken. De landbouw is voor vele schrijvers in bladen van de meest uiteenloopende soort nog steeds het meest gewenschte bedrijf. Zoo komt dan ook de *Soeara Oemoem* van 29 Juni met een kritiek op de bezuiniging op de landbouwbegrooting, die toch al zoo'n klein bedrag aanwijst en zoo onvoldoende is. Er wordt op gewezen dat het „Indonesisch personeel het meest wordt getroffen en het blad hoopt nu maar dat de afgevloeiden met het volk zullen willen samenwerken t. b. v. den landbouw. De *Sinar Deli* van 4 Juli brengt waardeering van de machtiging der Regeering om ontslagen ondernemingskoelies ter Oostkust aan te houden, aan wien dan grond zal worden gegeven tot de Deli Mij. hen weer noodig zal hebben. Het blad vindt het alleen jammer dat ze dus straks weer van de maatschappij afhankelijk moeten worden.

De Delibladen staan vol met vele kolommenlange verslagen van de vergaderingen waarin de afgevaardigden van de P. I. uit Java, Moh. Jamin en Gatot, optreden. Volgens *Petita Andalas, Sinar Deli, Pewarta Deli* en *Oetoesan Sumatra*, welke vier Maleische bladen, onderling concurreerende, de Maleisch-lezende bevolking van de Oostkust (en omliggende gewesten) wèl zeer voldoende van lectuur voorzien, was er voor de groote openbare vergadering buitengewone belangstelling, ook in de kampongs. Men had nog nooit zóó bemerkt dat er ter Oostkust van Sumatra een politieke zin bestond die zich uiten kon als nu ten gunste van de P. I. werd waargenomen.

De *Bintang Timoer* wijdt aan het groote enthousiasme een artikel onder den titel „Deli ontwaakt?" en zegt ten slotte kalmpjes dat ze na zes maanden eens zal zien of er nog iets van zal zijn overgebleven en de balans zal opmaken.

Het zich terugtrekken van den heer H. A. Salim uit de actieve politiek wordt door verschillende bladen besproken. Men juicht dat toe, omdat daardoor de jongeren kans krijgen naar voren te komen en komt thans met betuig van veel waardeering. De *Sinar Deli* c.a. vindt het zeer goed dat de heer Salim boeken gaat schrijven en in *Soeara Oemoem* komt een artikel voor met veel lof voor dezen voorman der P. S. I. I., maar tevens zekere blijdschap dat hij het politieke strijdperk verlaat. Volgens een anderen schrijver in dit blad (11 Juli) kan het niet aan den hoogen ouderdom van den heer Salim worden geweten dat deze zich heeft teruggetrokken uit de practische politiek. Hij zal zijn wetenschappelijke kennis op het gebied van den Islam verdiepen en zijn invloed doen gelden op de studenten. Schrijver vermoedt echter dat, gezien de basis van de Indonesische studentenbeweging, de heer Salim in deze richting niet veel zal kunnen bereiken. Dit wordt voldoende bewezen door het feit dat de op den Islam gebaseerde P. S. I. I., ondanks de omstandigheid dat het grootste deel der Indonesische bevolking zich Islamiet noemt, niet veel aanhangers telt.

In het nr. van 11 Juli wekt de *Bintang Timoer* in verband met een te verwachten herstel van den wereldhandel, op tot meedoen door de bevolking aan den wedloop naar vooruitgang op handelsgebied. Het is nu de goede tijd, daar het Europeesche kapitaal bijna „finaal" geslagen is (? Red.) door de malaise en moeilijk tegen concurrentie der Inheemsche rubber-, koffie-, copra en theeproducenten zou kunnen stand houden, terwijl de Chineesche handelaren ook reeds den invloed der Inh. swadesji-beweging hebben ondervonden.

De Indonesiërs, die eerst slechts consumenten waren en nog maar pas den eersten stap gedaan hebben naar de positie van middenstanders, van tusschenhandelaren, moet dadelijk alles in het werk stellen om dien tusschenhandel te veroveren.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningkstraat 23, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

No. 5 van 30 Juli: Oud zeer....? (Kwestie tusschen den Ned. Ind. Plantersbond en A.L.W. De eerste schijnt een eigen orgaan te willen uitgeven en heeft het collectieve abonnement op hetA.L.W. opgezegd, maar de motieven daartoe worden slecht of onvoldoende gemotiveerd). — Reclame voor Konsatie door H. L. (in Canada, welke als waarschuwing voor die in Nieuw-Guinea wordt aangehaald). — Sheet-machine (een ontwerp van den heer C. M. Diederik te Hoeta Padang, S.O.K. voor de vervaardiging van rubbersheets). — De H. A. V.-pensioenregeling — Controle op Hevea-materiaal uit Zuid-Amerika (in verband met de groote Amerikaansche bladvalziekte aan aanplantingen van Hevea brasiliensis in Suriname en Britsch Guiana toegebracht. Om dit gevaar te keeren voor Ned.-Indië werden in 1922 en 1926 in N.-I. regelen voor den invoer gesteld, Staatsblad no. 427. Thans zal, onder speciale vergunning, zaadinvoer mogelijk worden.)

No. 6 van 6 Aug.: Het Nieuw-Guinea-object. (Dit brandend vraagstuk heeft veel belangstelling, van vóór- en van tegenstanders. Voor de Nederlandsche gemeenschap is het al of niet slagen van kolonisatiepogingen, zegt het blad, in breeder verband van het allergrootste gewicht. Dit wordt, in Grooter Nederland, nog steeds onvoldoende doorgrond). — De ontwikkeling van het tapsysteem bij Hevea brasiliensis (kort overzicht van een lezing welke dr. J. G. J. A. Maas op 24 Juni te Bandoeng hield). — De arbeidsposities onzer planters. (De rede hierover van mr. Korte te Djogja op 23 Juli is in zijn geheel overgenomen). — De Benzoë-boom (die in Java veelvuldig voorkomt.) — Pangadjaran basa Soenda ,door L. A. Lezer. (Lessen in de Soedaneesche taal).

Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië

Deel 89. 1ste Afl.: Bijdrage tot de kennis van adat en adatrecht in Zuid-Celebes, door H. J. Friedericy. — Eenige Kapata's van Amahei (Zuid-Ceram), door G. L. Tichelman. — Bijdragen tot de geschiedenis der rechtspraak bij de Vereenigde Oost-Indische Compagnie, door dr. W. F. Stapel. — Bijdrage tot de Oud-Javaansche lexicographie, door dr. J. Gonda. — Oudheidkundige aanteekeningen, door dr. W. F. Stutterheim. — 't Prefix ha-, door R. A. Kern. — De eerste Javaansche Hindoe-munt, door dr. N. J. Krom. — Het portretbeeld van Anusanatha ,door F. M. Schnitger. — Gegevens betreffende de medewerking van Jean Chrétien Baud aan de samenstelling van de ontwerpen van wet tot vaststelling van het reglement op het beleid der regeering van Ned.-Indië en hun toelichtingen (1851—1853), door prof. dr. Ph. Kleintjes. — Ziekte en dood bij de Banggaiers, door dr. Alb. C. Kruyt. — The identification of the first sixteen reliefs on the second main-wall of Barabudur, door Bahadur Chand Shastri.

2de Afl.: Geschiedenis van de koloniale wetgeving der Staten-Generaal van de Republiek der Vereenigde Nederlanden. Academisch Proefschrift in 1841 te Leiden verdedigd door J. Tak, in opdracht van de Vereenigde Faculteiten van Rechten, Letteren en Wijsbegeerte der Leidsche Studenten uit het Latijn vertaald door dr. J. D. L. de Vries, Jur. Cand. met een inleidend woord van prof. mr. C. van Vollenhoven. — Een Hindoe-Javaansch portretbeeld te Leiden ,door F. M. Schitger. — Bhujanga, door dr. J. Gonda. — Oudheidkundige aanteekeningen, door dr. W. F. Stutterheim. — Amrtasanjivani, door dr. J. Gonda. — Bijdragen tot de kennis der rechtspraak bij de Vereenigde Oost-indische Compagnie, door dr. F. W. Stapel. II. — Een en ander over de Koeboes (Eine vorläufige Erwiederung, von dr. R. Schebesta, met naschrift door G. J. van Dongen.)

Cluckroniek

Augustus, no. 3: Indische Soosherinneringen, door Henri Borel. (Een aangename herinnering voor den oudgast). — Indische herinneringen, door S. v. d. Woude (Toewan Péjéh, Soemie).

Haagsche Dameskroniek

No. 52 van 3 Sept.: Wat wij op Curaçao beleven, door Winnie (en hoe het er bij ons uit ziet met 2 kiekjes. Wij lezen daarin: Ook is het niet waar, dat men in de winkels geen Hollandsche opschriften ziet, zooals ik ergens las, en dat de chauffeurs in de stad geen Hollandsch verstaan. De spreektaal op Curaçao is het Pappiementsch, een mengelmoes van Spaansch, Engelsch, Nederlandsch, enz. Op de scholen wordt echter Spaansch, Engelsch en Nederlandsch geleerd, zoodat een beetje ontwikkelde Curaçaoenaar vrij goed Nederlandsch en Engelsch spreekt.)

De Indische Culturen

No. 15 van 1 Aug.: Deli Proefstation Medan. Een en ander over de Geologie en den Bodem van het land van Deli (lezing van dr. J. H. Druif voor de tabaksmaatschappijen. Slot). — Bestralingsproeven van Zaden van Cultuurgewassen, door K. A. R. Maier (van Cassaven, en suikerriet). — Rietcultuur op ziltige kustgronden, door A. Mac Neill.

De Indische Post

No. 31 van 30 Juli: Onze Meening, door F. (Het Rapport Welter. Werkwijze in Nederland en Indië. Een groot opgezet bezuinigingsplan of incidenteele bezuinigingen. Bezuinigingscommissie geen regeeringsorgaan. Publiciteit gewenscht. De schrijver zegt, om.: Een ander verschil is — en hierin wint Nederland het beslist van Indië, — dat men in Nederland een commissie heeft ingesteld, welke geheel buiten de Regeering staat — anders dan in Indië, waar de vice-President van den Raad van Indië, voorzitter van de begrootingscommissie is — en, dat men in Nederland het rapport tijdig heeft gepubliceerd.) — Schilders op Bali III, door Houbolt. (Over Walter Spies).

No. 32 van 6 Augustus: Onze Meening, door F. (De Groot-Nederlandsche Studiegroep. Vogels van diverse pluimage. Voorbereiding tot een nieuwe politieke partij. Een P. E. B. redivius. De Nederlandsche leiding verdwenen. De verkeerde weg. Caveant Consules).

De Indische Verlofganger

No. 5 van 2 Sept.: Drake, door Arthur van Schendel. (Wij lezen daarin o.m.: Hij was nog jong toen hij als schipper op een schip van een klein smaldeel onder Hawkins naar West-Indië voer en er den smaak kreeg in de plundering van den Spaanschen koning, dien het volk van Engeland, hoewel Elizabeth nog niet met hem in staat van oorlog verkeerde, als den aartsvijand beschouwde. Met twee scheepjes, eenvan honderd ton en een van vijf-en-twintig, met zeventig man, gewapend deels met snaphanen, deels met hellebaarden en handbogen, vertrok hij naar *de West* om forten te brandschatten, die door honderden verdedigd werden. Elizabeth droeg hem buiten weten van Burghley op de strooptochten in *de West* te hervatten. Drake overweeg dat hij. door Street Magellaan terugkeerende, behalve de stormen aan den anderen kant vijanden zou kunnen vinden, die op hem wachtten, daarom besloot hij langs de Molukken en den Portugeerschen weg om de Kaap naar huis te varen. Die reis om de wereld maakte hem beroemd. Elizabeth sloeg hem aan boord van zijn schip tot ridder en de gezant van Frankrijk vroeg om een uitvoerig reisverhaal. Maar het knapste was dat hij den Engelschen zeeman het voorbeeld had gegeven. Voortaan zouden zij varen en vechten zooals hij zonder den sterkste te vreezen. Al voor de Armada daalde de Spaansche vlag en ging de Engelsche op.) — Niets nieuws onder de zon. (Theekwast of Theebier, voor welke „ontdekking" zooveel reclame wordt gemaakt. Van bedekking" zooveel reclame wordt gemaakt. Van bevriende zijde werd ons, schrijft een medewerker van het Bat. Nwbl., toegezonden „Heft 42" van „Die Umschau", October 1929, waarin een artikel van dr. Eiegwart Hermann, die ons mededeelt, dat (wij citeeren) prof. Batschinskaja in „Zeitschrift f. Mikrobiologie Band. I. 1914" onder andere bericht, dat in Rusland algemeen gedronken wordt z.g. „Thee Kwass". Deze drank wordt bereid van het gewone thee-aftreksel, waarin suiker is opgelost en waaraan is toegevoegd een stukje schimmel". In Rusland wordt de drank algemeen gewaardeerd om zijn frischheid en om zijne geneeskrachtige eigenschappen. Voornamelijk als universeel middel om de ingewandswerking te regelen en tot het tegengaan, c.q. verwijderen van aderverkalking! Over een en ander publiceert dr. Siegwarts Hermann zeer interessante bijzonderheden.)

Koloniaal Tijdschrift

September No. 5: Natuurbescherming, door mr. dr. F. J. W. H. Sandbergen. — Aanteekeningen over eenige onderwerpen van Karo Bataksch adatrecht, door mr. A. M. van Liere. — De landbouw in den Banggai-archipel, door dr. Alb. C. Kruyt. — Een Inheemsch verhaal over de geschiedenis van Kotawaringin, door J. Tideman. — Godsdienstige rechtspraak in het Gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden, door dr. J. J. v. d. Velde. — Kroniek, door mr. J. H. M. en dr. de S.

Landbouw en Veeteelt

No. 2 van 31 Juli: Klappercultuur, door V. W. van Gogh (de menschen die er aan beginnen moeten wel weten wat ze willen en taai zijn, als de klapperwortel zelve). — Een nieuwe vanda: Vanda Tricolor Lindl. Var. Purpurea, door P. M. W. Dakkus. — Japansche dwerghoenders Chabo's, door P. L. v. S.

Het Leven

Een instituut voor kinderen van verlofgangers uit Ned. Indië (het Koning-internaat aan de Jan van Nassaustraat 69 te 's Gravenhage en het moderne schoolgebouw aan de Abeelstraat. De school werd 30 Aug. geopend. De Vereeniging van Indische Verlofgangers kan met deze school, aan welker tot standkoming zij heeft medegewerkt, worden gelukgewenscht. De bedoeling is, volledig het leerplan der Indische school te volgen met gebruikmaking van van Indische boeken en leermiddelen, teneinde het thans bestaande en zoo zeer grievende euvel te ontzeilen, dat kinderen bij aankomst in Nederland of in Indië, steeds blijken: „niet bij te zijn, omdat de Hollandsche en de Indische leerprogramma's zoo zeer uiteenloopen").

Maandblad voor Beeldende Kunsten

Augustus. Een juweel van Hindoe-Javaansche Bronskunst, door Th. van Erp (over een wonderlijk mooi staaltje van Hindoe-Javaansche bronskunst, dat het Museum van Aziatische Kunst te Amsterdam heeft weten te bemachtigen. Het is een zeer innige bekoorlijke groep van een man en een vrouw — geen godenfiguren, daar alle goddelijke attributen ontbreken, maar mogelijkerwijze twee gestalten uit een ons onbekende legende. De schrijver acht het werkstuk stellig afkomstig van Javaanschen bodem, maar meent zich te moeten onthouden van een poging tot nauwkeurige dateering, daar „met het stelselmatige en stijlcritische onderzoek der Hindoe-Javaansche bronzen nog een begin moet worden gemaakt). Een bronzen buddhabeeld van het Maleische Schiereiland, door A. J. Barnet Kempers.

Nederlandsch-Indië

No. 22 van 15 Juli. Het nieuwe orgaan van het departement Noord-Sumatra (van de Vaderl. Club) op 1 Mei verschenen. De Nieuwe Rott. Courant van 6 dezer, avondblad A schrijft ervan, en wij sluiten ons daarbij natuurlijk geheel aan, na onze herhaalde aanvallen op de „ende-ziekte": Dispereert niet, schreef Coen kort en bondig aan Heeren Zeventien. „Ende despereert niet", leest men (blijkens een recensie in het tijdschrift Nederlandsch-Indië) op de kaftteekening van het pas verschenen orgaan van het departement Noord-Sumatra der Vaderlandsche Club. Het hoofdorgaan der V.C. maakt er geen aanmerking op en helpt aldus mee het Coensche woord te verhaspelen. Moet dit altijd maar weer voortgaan? Komaan — dispereeren wij niet!)

Nederlandsch Indië Oud en Nieuw

Afl. 5. September: De Boroboedoer, door W. O. J. Nieuwenkamp (een reusachtige lotus met ontelbare lotusbloemen versierd. In aansluiting met de publicatie, waarin hij betoogde, dat dit Hindo-Javaansche bouwwerk geen stoepa kan wezen, doch een lotuszetel moet zijn voor den eerstvolgenden Boeddha; thans wil schr. aantoonen „dat deze reusachtige lotus of lotuszetel van onder tot boven overdekt is met ornament dat uit lotusbloemen bestaat of aan deze goddelijke bloem is ontleend") — De gedragslijn der V.O.C. bij de bevestiging van haar macht en invloed op het eiland Amboina, door het stichten van Barricaden, blokhuizen en fortjes, van af de verovering van het Portugeesche kasteel Kota Laha in 1605, door J. H. B. Jaspers slot van het op 27 Jnauari 1928 geschreven artikel dat men Het voetspoor der vaderen kan noemen. Dit artikel is belangrijk voor de documentatie over over wat onze vaderen in Indië hebben nagelaten en dat in later jaren schromelijk werd verwaarloosd door gebrek aan belangstelling, zoowel van bestuurszijde als van particuliere zijde. Wij mogen den heer Jaspers en den heer Van de Wall dankbaar zijn te hebben opgeteekend — de laatste in zijn groot werk over de oudheden der Molukken — alle bijzonderheden, welke thans in woord en beeld zijn vastgelegd. Talrijke fraaie afbeeldingen verluchten de tekst).

Onze Stem

No. 32 van 5 Augustus: Eene nieuwe industrie in Indië (door den heer E. Thein te Bandoeng begonnen met Indo-Europeesch personeel, n.l. het maken van beelden van gebakken aardewerk, welke het porcelein zeer nabij komt). — Hans van de Wall (Victor Ido) 1892—1932. (Een levensbeschrijving van dezen vriend van Indië. Wat er voor lief en leed leeft in de Indo-Europeesche samenleving heeft het Europeesche publiek in Indië voor een groot deel leeren beseffen uit het werk van Hans van de Wall).

Pharmaceutisch Tijdschrift voor Ned.-Indië

No. 8 van Augustus: Apotheker J. M. M. Bitter (die 13 Juli 25 jaar geleden apotheker werd en in het paviljoen van Hotel des Indes in Batavia gehuldigd werd). — De Bosscha-Medaille uitgereikt waarbij een levensbericht van dr. M. G. J. M. Kerbosch).

De Stuw

No. 15 van Augustus: De invloed der huidige

wereldstroomingen op de Javasuikerindustrie, door De Vries. — Desa-geschillen in Zuid-Bantam, door S. (Strijd tusschen adatrecht en „gouvernementsrecht") — Bezuiniging bij Justitie, door B. ter Haar Bzn.

De Tropische Natuur

Augustus: Een afscheid, door Hoofdbestuur en Redactie (van prof. dr. W. M. Docters van Leeuwen tot 31 Juli directeur van 's Lands Plantentuin te Buitenzorg). — De nieuw-ondekte Orang Pendek, door dr. K. W. Dammerman (die het bedrog duidelijk aan het licht stelt). — Porphyroglottis Maxwelliae Ridl. en eenige andere orchideeën, gevonden op de zandstook „pasir Pandjang", door L. Coomans de Ruiter. — Verspreiding van zaden door de tjamperling ,door W. M. Docters van Leeuwen (de tjamperling is een vogel die wel eens als kooivogel gehouden wordt en vroeger bekend stond onder de naam van Calornis chalybea Horse, tegenwoordig heet ze Aplonis panayensis strigatus Horse. De Nederlandsche naam is glans- of purperspreeuw).

Tijdschrift van het Koninklijk Aard. Genootschap

September: Een nieuwe fossiele mensch van Java, door ir W. F. F. Oppenoorth (met 2 schetskaartjes en 2 afbeeldingen. Nabij de kampong Ngadong aan de Solorivier, noord van Ngawi is een terras gevonden dat in de onderste laag buitengewoon rijk blijkt te zijn aan fossiele beenderen. Er werden ook schedelstukken en tamelijk complete schedels aangetroffen welke alle kenmerken van de primitieve menschen vertoonen. De menschengroep waarvan ze afkomstig zijn is genoemd Homo (javanthropus) soloensis.) — De dwerg-Papoea's in zuidwest Nieuw Guinee, door dr. H. J. T. Bylmer. A. Franssen Herderschee † (op 15 Augustus te Nice overleden. Hij was de leider van de Gonini expeditie van 28 Juli 1903—8 Januari 1904 en van de Tapanahony expeditie van 5 Juli tot 1 December 1905).

De West Indische Gids

September: Yzerman's schets van de geologie van Suriname, door prof. ir. J. A. Grutterink (bespreking van het werk van den heer R. Yverman :Outline of the geology and petrology of Surinam (Dutch Guiana), dat van zoo groote beteekenis is voor de geologie van Suriname, dat het ook belangstelling verdient buiten den kring der vakgenooten). — Na 100 jaar. Branden in Paramaribo, door C. Kesler. (Met 2 aardige afbeeldingen van den brand van 1821 en een van de drie ter dood veroordeelde slaven, die den brand van 1832 veroorzaakten). — Hoe kan Suriname's landbouw tot ontwikkeling komen? door J. Boonacker (in de lage kleilanden van Suriname's alluviaal gebied kan onder de tegenwoordige omstandigheden landbouw met uitzondering dan van de cultuur van rijst annex veeteelt slechts met kans op economisch resultaat mogelijk zijn op groote ondernemingen waar bevloeiing en bemaling worden toegepast, eventueel en voor zooveel noodig gepaard aan moderne mechanische grondbewerking en waar het product wordt verwerkt, indien productverwerking een onderdeel van het bedrijf uitmaakt, in technisch goed in elkaar zittende en economisch werkende inrichtingen). — De titel Excellentie, door Fred. Oudschans Dentz (een geschiedkundig overzicht van de kwesties, welke sedert een paar eeuwen hebben bestaan. De laatste was die van den heer R. N. G. M. Bär von Hemmersweil, lid van de Kol. Staten in 1909, welke leidde tot zijn ontslagneming uit dit college. De goede bedoeling welke er aan ten grondslag lag werd niet begrepen. Van 1 Augustus 1926 voeren de gouverneurs van Suriname en Curaçao, de titel van Excellentie, omdat zij in rang gelijk gesteld zijn met Vice-admiraal. Voordien was dit Schout-bij-Nacht).

Zeitschrift fur Ethnologie

Band 17: Die djawets oder heiligen Töpfe der Oloh ngadju, door Grabowski. (Onder den verzamelnaam „djawet" duidt de Oloh ngadjoe (een Dajaksche stam) en ook de aan hen verwant zijnde Ot danom groote geglazuurde schalen of vazen aan, die naar gelang van grootte en van de relieffiguren, welke ze versieren, verschillend genoemd worden en ook verschillend zijn in waarde. Ze vormen den grootsten rijkdom van den Dajakker en het pogen van iedere familie bestaat hierin, eigenaar te worden van zulk een heilige schaal. Vroeger werden niet zelden oorlogen gevoerd om het bezit van zulk een kostbaren „djawet", want de Dajakker gelooft ,dat de „ziel" van zulk een voorwerp geluk brengt. Het bezit ervan weert ziekten van den eigenaar, bezorgt goede oogsten ,geluk in den handel en ook geluk in de liefde. Zie daarover een artikel van Matty Vigilius in het avondblad D. van 25 Augustus).

Suriname

Het is met de commissie tot bestudeering van het vraagstuk der economische betrekkingen tusschen Nederland en de overzeesche gebiedsdeelen (zie ons vorig nummer) anders geloopen dan oorspronkelijk de bedoeling schijnt geweest te zijn. De commissie die benoemd is heet nu een commissie van advies nopens bevordering der oeconomische samenwerking tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië.

De N.R.Ct. van 7 Sept. Av.bl. C. teekent aan het slot van haar beschouwingen over de commissie het volgende aan:

„Dat de commissie zich zal concentreeren op de betrekking Nederland-Indië en de beide gebieden in Amerika, Suriname en Curaçao, er buiten zal laten, beteekent een wijze beperking. Men heeft ten aanzien van de West, met heel andere problemen te doen dan ten aanzien van de Oost. Indien het noodig zou blijken, kon voor onze economische betrekkingen met Suriname en Curaçao een andere commissie benoemd worden. Die belangen zinken echter in het niet, vergeleken bij de groote belangen, welke ten opzichte van onze Oost op het spel staan."

⁂

Bij besluit van den Gouverneur is een premie van f 500.— uitgeloofd voor ieder der eerste twee exploitanten, die elk een gewonnen hoeveelheid van 3 K.G. goud uit het Corantijn—Coppename-gebied aanvoert.

***

„De Surinamer" van 7 Juli deelt mede dat de tarieven der K.N.S.M. verlaagd zijn.

De overtochtsprijs bedraagt voortaan (enkele reis) van Paramaribo naar Amsterdam en omgekeerd voor de 1e klasse f 440.— voor de 2e klasse f 325.— en voor de 3e klasse f 225.—. Vroeger onderscheidenlijk f 500.— f 375.— f 240.—.

Zesmaands retourbiljetten voor de 1e klasse f 750.— voor de 2e klasse f 475.— als op beide reizen van de Suriname-lijn gebruik wordt gemaakt. Indien op een der beide reizen van de Colon-lijn via Trinidad gebruik wordt gemaakt, zijn de prijzen f 850.— voor de 1e en f 550.— voor de 2e klasse.

Overigens blijven de vroegere kortingen en extrabetalingen gehandhaafd op den grondslag der nieuwe vervoerkosten.

***

Volgens het vaarplan van de Suriname-lijn, zou de „Cottica" 6 September van Amsterdam vertrekken. Maar de N.R.Ct. van 8 Sept. Av.bl. D. noemt onder de schepen, die wegens het conflict in het zeevaartbedrijf de haven van Amsterdam niet kunnen verlaten, de Cottica.

***

Onder de leergangen, enz. October—April 1932—1933 van de Volksuniversiteit in Den Haag, vinden wij vermeld „Zwerftochten door West-Indië, Venezuela en Suriname", door dr. W. G. N. van der Sleen. Oranje Sociëteit, Prins Hendrikplein 15. Aantal lessen 6, aan te vangen 11 October.

***

De „N. R. Ct." van 6 Sept. Ochtbl. A. meldt:

De schilderstukken, eigen werk der Koningin, waarvan de tentoonstelling in Nederland en Ned.-Indië ten bate van het crisis-comité zulk een opgang gemaakt heeft, zullen naar de Amigoe di Curaçao verneemt, ook naar de West komen en in Suriname en op Curaçao tentoongesteld worden.

Het Algemeen Nederlandsch Verbond verleent zijn bemiddeling.

Curaçao

De „hoogere" ambtenaren.

De *Amigoe* neemt over wat wij schreven in verband met de vraag door ons gesteld en beantwoord, of een nieuwe administrateur van financiën in de eerste plaats deskundig en daarom waarschijnlijk een „Nederlander" zal moeten zijn, of wel een Curaçaoenaar zal kunnen zijn. Het blad maakt allereerst bezwaar tegen het woord „Nederlander", en terecht: wij hadden moeten schrijven „uitgekomen Nederlander". Slechts kunnen wij ons over dit verzuim troosten doordat de *Amigoe* acht regels verder zelf schrijft: „Wij ook zijn voor opvolging van een *deskundige*, wat niet altijd een *Hollander* zal moeten zijn". Of bedoelt de schrijver, dat Friezen, Groningers, Drentenaren, Stichters en Overstichters, Gelderschen, Zeeuwen, Limburgers en Brabanders gelijkelijk met Nederlandsche Curaçaoenaars dingen mogen, alleen Nederlandsche Hollanders niet.

Het blad vervolgt na het aangehaalde:

....„er bestaat o.i. tweeërlei soort deskundigheid. De deskundigheid, door het K. W. nader als volgt omschreven: „deskundig op het zeer uitgebreide gebied van het financiewezen, in wetenschappelijken zin een onderdeel van de staathuishoudkunde: Bankwezen, muntwezen zijn specifieke onderdeelen van dit vak; het moeilijkst is wat de hoofdzaak is: het aandeel in het landsbestuur. Dat eischt de meest economische kennis."

Wij zouden dit willen noemen *„theoretische deskundigheid* en daarin kan „'n Nederlander" wellicht de meerdere van den Curaçaoschen ambtenaar zijn.

Doch er bestaat ook een *„practische" deskundigheid*, zich uitende in grondige kennis van de voor het gebiedsdeel geldende wetsbepalingen, kennis van de plaatselijke omstandigheden en verhoudingen, het vloeiend zich in Hollandsch, Papiamentsch, kunnen uitdrukken. In dit opzicht zal de Curaçaosche ambtenaar het zeker winnen.

Waar de schrijver zegt: „De Amigoe beveelt de benoeming van een Curaçaoenaar aan.... geeft hij de redenen door den Amigoe genoemd maar ten deele weer.

En waar hij ons verwijt, dat wij ons al te weinig rekenschap geven van de eischen die het ambt stelt, noemt hij een aantal fouten op in onze huidige gouvernementshuishouding, als onvoldoende inning der belastingen; overschrijding der begrootingen, enz. waarvoor de administrateur van Financiën aansprakelijk is.

Dat de uit Curaçao benoemde administrateurs, non plus ultra zijn; we zullen de laatste zijn om dat te beweren, maar zeker is dat ze een vergelijking met uit Holland gezonden administrateurs glansrijk kunnen doorstaan.

Ook beweren we niet dat er in Holland geen betere administrateurs zijn; maar, waar we in ons artikel van 28 Mei ook reeds op gewezen hebben, is de cardinale vraag: is een dusdanig iemand bereid naar Curacao te gaan.

En dan durven wij, met een hartgrondig „neen" antwoorden.

W rkelijke deskundigen komen niet, die hebben in Holland een goede betrekking met idem vooruitzichten. Hierop, willen wij onpersoonlijk blijven, kunnen wij uiteraard niet nader ingaan.

De schrijver is van meening, dat we de technisch-wetenschappelijke opleiding te laag aanslaan.

Maar dit komt dan door de hieromtrent opgedane ondervinding op Curaçao want

Het woord „deskundige" heeft voor ons de bittere beteekenis, die eenmaal bij monde van den Hr. Eskes tot uiting kwam, toen hij in de Koloniale Raad zeide; „Voor de zooveelste maal hebben deskundigen Curaçao in den steek gelaten."

Maar ook in Holland vernamen we eens in een openbare vergadering, zonder tegenspraak, van een Directeur, zelf Ingenieur, dat hij geen zaken kende, die door z.g. deskundigen waren grootgemaakt. De betreffende persoon had zelf twee vroegere grofsmeden als mededirecteuren.

Misschien was de bovenstaande bewering ook wat boud; maar de technisch-wetenschappelijke opleiding kan ook wel eens overschat worden."

Vacature-mr. Weitjens.

De *Amigoe* verneemt, dat de door het vertrek van mr. Weitjens in 't hof van Justitie opengevallen plaats wegens bezuiniging voorloopig niet zal worden aangevuld.

Erratum!

1922—1932.

Jacobo A. Hernandez schrijft in een opstel over „De heerschende volksgedachte" in *La Union* van 18 Aug. l.l. over

„den ernst, waarmede het wetgevende lichaam in Nederland strijdt, om het Curaçaosche volk uit den staat van de politieke onmondigheid op te heffen".

Uit den Verren Vreemde

Verkeerde Duitsche kijk op onze koloniale politiek.

Het is niet best te begrijpen welk drijven de Duitscher de vroeger al wel eens geuite gedachte willen overtuigen, dat Nederland met zijn overzeesch gebied eigenlijk te houden zit. Dat onze groote oostelijke buurman het verlies van zijn koloniën niet verkroppen kan, is te begrijpen. Nu sedert het vredesverdrag van Versailles bijna 14 jaren verloopen zijn en de staten, welke een deel van het voormalig Duitsche gebied in Afrika, Azië en Australië als mandaatland van den Volkenbond te besturen hebben gekregen, geen lust toonen om dit weer, ten bate van den vroegeren beheerscher, prijs te geven, zou 't ook verklaarbaar zijn dat bij een Duitscher de vroeger al wel eens geuite gedachte weer opkwam, om een stukje van dat mooie Nederlandsch-Indië machtig te kunnen worden. Maar er zal toch wel geen Duitscher meer bestaan, die meent dat Nederland ooit voor eenigen afstand te vinden zou zijn, of dat de andere mogendheden Duitschland zooiets zouden gunnen, of dat iets-dergelijks door de bevolking van Indië zelf gewenscht zou kunnen worden. Drie punten, elk op zich zelf voldoende om over de andere te zwijgen.

Waarom dan toch nu en dan en telkens weer van die betoogen om Nederland voor te stellen als in last verkeerend door zijn provinciën overzee? Het wil ons voorkomen, hierin niet meer dan een uitdrukking van spijtige jaloezie, van machteloozen naijver te moeten zien.

Zoo heeft de *N. R. Ct.* (6 Sept. Av.bl. B en C) gewag gemaakt van een artikel, geschreven door den gewezen Duitschen staatssecretaris van buitenlandsche zaken Von Kühlmann, in Amerikaansche bladen, waarin hij een reeks plannen, die hangende zouden zijn tusschen Nederland en Engeland, opdischt, welke de *N. R. Ct.* aanleiding geven te verklaren, dat de vermelde „feiten" louter verzinsels zijn. Het blad wijst op het volmaakt gebrek aan inzicht in de allervoornaamste en allerbekendste grondbeginselen, zoowel van het Engelsche als van het Nederlandsche staatsbeleid bij een man, die gezant is geweest in ons land en die daarna, in 1917 en 1918, als Duitsch minister de verantwoordelijkste taak heeft gehad die wellicht ooit een minister van buitenlandsche zaken is opgelegd.

Tot de beweringen door Von Kühlmann gepubliceerd behoort ook, dat er vooruitzicht zou bestaan dat Engeland de bescherming van de Nederlandsche kolonies op zich zou nemen, waartegenover Nederland de verplichting zou aanvaarden den gouden standaard los te laten.

In een prachtige, zakelijke, onder deze omstandigheden bewonderenswaardig kalme, uiteenzetting geeft de N.R.Ct. het standpunt van Nederland aan ten aanzien van den gouden standaard, van onze open-deur-politiek en onze neutraliteitsstaatkunde, twee steunpilaren van onze positie in Indië. Het artikel besluit met deze woorden: „Het is, gelooven wij, duidelijk dat de wereld, zoolang zij niet gelooft dat wij ons verstand verloren hebben, zal moeten beseffen hoe het met de waarheid in het artikel van den heer Von Kühlmann gesteld is geweest".

Wil de voormalige Duitsche gezant het doen voorkomen alsof Nederland door en in zijn internationale verhouding tot een aan krankzinnigheid grenzende wanhoopsdaad zal worden gebracht, er ligt een artikel van andere hand voor ons, dat met een andere motiveering toch ook wil doen gelooven aan een door zijn koloniën in een wanhoopstoestand gebracht Nederland. Het artikel werd ons van officieele zijde toegezonden. Het verscheen in den *Duisburger General-Anzeiger* van 3 September, een blad met een oplaag van circa 50.000 exemplaren. Het is geschreven door J. D. Wilm van Steiner en draagt tot uitvoerig opschrift: „Kolonien als Stein am Bein. Holland ächzt unter der Last seiner Besitzungen".

Holland zit te houden met zijn koloniaal bezit, nu dit geen winsten meer afwerpt, maar offers van het moederland vraagt, zoo heet 't. Ons land weet geen uitweg ter redding, omdat er eigenlijk geen schuldige is, „selbst die Krise will sich nicht verantwortlich machen lassen". De aanleiding ligt hier ook niet bij een Ghandi, niet bij passieven tegenstand, niet bij wapengeweld, niet bij bolsjewistische agitatie, constateert de schr. Hij noemt onze koloniale politiek voorbeeldig. Maar toch is, zegt hij, een toestand ontstaan, waardoor hij meent te mogen spreken over berichten, „die Holland tagtäglich mehr beängstigen" en over „die Not, die Indien über sein Mutterland gebracht hat."

Nederland gaat, volgens hem, onder dien nood meer gebukt dan andere koloniale mogendheden, doordien het zelf zoo klein is.

De schr. moet wel slecht op de hoogte zijn van de moeilijkheden waarin Nederland, met en door Indië verkeert, om tot de geheel scheeve voorstelling te komen, die hij voor zijn lezers heeft uitgewerkt.

De wereldcrisis is wel degelijk te beschouwen als de overheerschende factor in den bestaanden toestand. Die wereldcrisis gaat noch Nederland, noch Indië voorbij zonder op alles diep in te werken, maar èn Nederland èn Indië toonen beiden, elk op zich zelf ,en te zamen, met en door elkander minder onder den druk der algemeene malaise gebogen te gaan, dan elke andere koloniale mogendheid en dan vrijwel alle zelfstandige landen. waar ook ter wereld. Zijn er maatschappijen, zijn er industrieën, zijn er particulieren in Nederland.

Nagekomen Berichten.

wien 't door de crisis bang te moede geworden is, dit is hier niet in ruimer mate het geval dan in menig ander land, en het beangstigend gevoel mag ten onzent niet als een algemeen verschijnsel gelden. De oude Nederlandsche energie verloochent zich niet. De gouden standaard is voor Nederland en voor Indië gehandhaafd. Overal blijven, wie gezag of invloed hebben, er op bedacht voor Nederland en voor Indië ,in vereend belang, nieuwe mogelijkheden te scheppen, in weerwil van de ongunst der tijden. Onze groote Nederlandsche stoomvaartmaatschappijen hebben een nieuwe lijn rond-dewereld in gebruik gesteld. De K.P.M. heeft een Indië—Zuid-Afrika-lijn ingevoerd. Van een en ander worden verreikende gevolgen verwacht. Onze vliegdienst Nederland—Java is uitgebreid. Aan de blanke kolonisatie in Indië wordt meer aandacht gewijd dan ooit te voren. De verplichte bezuiniging komt in menig opzicht de effiency ten goede en zij leert elk en een ieder de eischen van het leven lager stellen.

Indië voor Nederland een blok aan het been?! Geen sprake van. Buiten de cijfers, die in de officieele begrooting te vinden zijn, komen millioenen en millioenen uit Indië Nederland ten goede. Is 't bedrag hiervan verminderd, het zal met het komen van betere toestanden weer stijgen.

Zeker, de invoer uit Nederland in Indië was al achteruitgaande, ook vóórdat de crisis haar scherpste vormen aannam, maar onze mannen gingen niet bij de pakken neerzitten, zij zochten naar middelen om het verlorene te herwinnen, zij 't door nieuwe artikelen. Zij zochten ook naar nieuwe débouchés elders, op alle mogelijkheden bedacht, doch dit bewijst juist dat zij er niet benauwd door werden. Indië werd en wordt niet beschouwd als een blok aan het been, ook niet in de toekomst, evenmin door de regeering, als door den particulier. Indië is geen hoorn des overvloeds wiens schatten, zonder inspanning, zijn op te vangen en af te halen. De hoofdproducten van onzen tijd zijn er in de laatste eeuw door ons gebracht of met moeite verkregen: rubber, copra, aard- en plantenolie, kina, thee tin. Tabak en suiker zijn tot iets geheel anders gemaakt dan voorheen. Zoo de artikelen voor export, zoo ook die voor import. Zoo is Nederland onder alle omstandigheden actief gebleven. Zoo zal Nederland dit zonder gekerm blijven. Is Indië voor zijn geldbehoeften momenteel op Nederland aangewezen, Nederland wanhoopt niet. Wij durven in de open-deur-politiek volharden, juist omdat wij vertrouwen hebben in ons zelf. Indien Indië meent er belang bij te hebben zijn import van elders te betrekken, zal Nederland de beweging met aandacht volgen en er rekening mede houden, er zich naar voegen. Nederland is in dit opzicht waakzaam en werkzaam. Een der voornaamste karaktertrekken van zijn beleid, zoowel op staatkundig als op economisch gebied, is leiden en laten leiden. Nederland zal hierdoor ook in de toekomst bewondering voor zijn koloniaal beleid weten te wekken, zooals het tot nu toe in deze eeuw gedaan heeft. IJverzuchtige bedillers ten spijt. Zoo zullen onze overzeesche provinciën nooit een *Stein am Bein* worden en zal niet waar worden, dat *Holland ächzt* onder den last van zijn overzeesch gebied.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling Nijmegen.

Zaterdagmiddag 24 September a.s. om 2.30 uur n.m., film-middag in het Olympia-theater. Vertoond wordt „de Celebes-film", van het Koloniaal Instituut.

Leden met één introducé(e) en Begunstigers(sters) hebben vrijen toegang op vertoon van hun bewijs van lidmaatschap.

Overige bezoekers: gewone matinée-prijzen.

HET BESTUUR.

Afdeeling Amsterdam.

Voor de lezing met lichtbeelden, te houden door den heer P. C. Korteweg over „Het Indische Postwezen" (De Compagnie's Post) op Woensdag 21 September a.s. in het Koloniaal Instituut zijn op aanvraag bij ondergeteekende kaarten verkrijgbaar.

Secretaris Afd. Amsterdam,
L. D. PETIT.
Telefoon 22490.

Afdeeling 't Gooi (zetel Hilversum).

Deze afdeeling is overgegaan tot de instelling van een Informatie-bureau, dat zich ten doel stelt:

1e. om hen, die voornemens zijn naar Nederl.-Oost- of West-Indië te vertrekken, alle door hen, in verband hiermede, gewenschte inlichtingen te verstrekken;

2e. om aan personen die, uit genoemde landstreken in Nederland verwacht of hier te lande reeds aangekomen en voornemens zijn om zich tijdelijk of definitief in het Gooi te vestigen, alle door hen benoodigde informaties te verschaffen, bijvoorbeeld met betrekking tot pensions, koop of inhuur van huizen, ter zake onderwijs-inrichtingen en wat dies meer zij.

Bestuur: G. A. van Seventer, Sophialaan 20, voorzitter; mejuffr. B. J. van Maarseveen, Zonnelaan 16, Vice-Voorzitster; de H.H. J. H. Stocksmeier, Pr. Julianalaan 13, 1e secretaris en A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, 2e secretaris, allen te Hilversum.

Veertien leden der Vereeniging hebben zich bereid verklaard om, puttend uit hunne practische ervaring, opgedaan in ambt of beroep, aan belanghebbenden die voorlichting te verschaffen, welke een ieder hunner in zijne bijzondere levensomstandigheden zal blijken noodig te hebben.

Het Bestuur v.h. Informatiebureau.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Voor de leden in Ned.-Indië.

De leden die in Ned.-Indië verblijven worden vriendelijk verzocht de door hen verschuldigde contributie aan hem over te maken, zoodra door hen ontvangen is een postwisselformulier en zulks teneinde verdere kosten op de inning dier contributie niet noodeloos te vergrooten.

De Hoofdvertegenwoordiger van Oost en West,
L. M. F. PLATE.

Informatie-Bureau.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Verkrijgbaar ad *f* 0.25 „Curaçao", naar de laatste gegevens bewerkt door het Bestuur der afdeeling aldaar, welker secretaris, de heer H. J. C. Bodenburg Hellmund gaarne bereid is verdere informatiën omtrent Curaçao aan belanghebbenden te verstrekken.

Studie-Commissie van O. en W.

Door vertrek uit Suriname heeft de heer H. J. Wolff zich genoodzaakt gezien de vertegenwoordiging dezer Commissie in het Gewest neer te leggen.

De heer R. D. Simons, Inspecteur v. h. Onderwijs, Kerkplein 32 aldaar, heeft zich welwillend bereid verklaard als zijn vervanger in die functie op te treden.

Ter overdenking.

Aan hen, die de Vereeniging „Oost en West", bij uiterste wilsbeschikking wenschen te bedenken, wordt daartoe de volgende vorm aanbevolen:

„Ik vermaak aan de Vereeniging „Oost en West", zetel Den Haag, waarvan de Statuten zijn goedgekeurd laatstelijk bij K. B. van 1 September 1927, No 22, de som van ....

uit te keeren binnen .... maanden na mijn overlijden vrij van alle kosten en rechten.

Adresverandering.

Den leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland, aan den Administrateur der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag; in O.-Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den heer L. M. F. Plate, Bromostraat 9, Malang; in Suriname aan den heer H. J. Wolff; en in Curaçao aan den heer H. J. C. Bodenburg Hellmund, Secretarissen der aldaar gevestigde Afdeelingen.

VAN DE REDACTIE.

Vergadering der Commissie van vaste medewerkers op Maandag 19 September a.s. des namiddags om 4 uur, Korte Voorhout 6. Opkomst dringend gewenscht.

Koninklijke Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland.

In de op Woensdag 7 Sept. j.l. onder voorzitterschap van den heer F. H. Fentener van Vlissingen te Utrecht gehouden algemeene ledenvergadering van de Koninklijke Vereeniging tot het houden van jaarbeurzen in Nederland, werd het jaarverslag uitgebracht en de balans, winst- en verlies- en exploitatierekening over het vereenigingsjaar 1931—1932 goedgekeurd. De balans sluit in debet en credit met een bedrag van *f* 338.347,21. De vaste bezittingen komen daarop voor met een aanschaffingswaarde van *f* 1.041.301,99, waarop afgeschreven *f* 978.248,75, zoodat de boekwaarde bedraagt *f* 63.053,24. De exploitatierekening vermeldt een bedrag aan lasten van *f* 307.688, 32, aan baten van *f* 306.612,45, zoodat het nadeelig saldo bedraagt *f* 1.075,87 (v. j. *f* 13.389,21).

De voorgestelde wijziging in de tusschen de Vereeniging en de N.V. Maatschappij tot Exploitatie van Jaarbeursgebouwen d.d. 15 Januari 1924 gesloten overeenkomst werd goedgekeurd.

In de plaats van Prof. Mr. P. J. M. Aalberse, die wegens drukke werkzaamheden bedankt had, werd als lid van het algemeen bestuur gekozen Mr. A. I. M. J. baron van Wijnbergen, lid der Tweede Kamer en voorzitter van den Middenstandsraad te Utrecht. De periodiek aftredende bestuursleden werden allen herkozen. Na afloop der vergadering werd in een buitengewone zitting van den Raad van Beheer aan negen deelnemers de bronzen plaquette voor deelneming aan 25 Nederlandsche jaarbeurzen uitgereikt.

Koninklijke Nederlandsche Jaarbeurs.

Het algemeen bestuur der Koninklijke Nederlandsche Jaarbeurs te Utrecht heeft den datum der eerstkomende voorjaarbeurs vastgesteld op 14 tot en met 23 Maart 1933. Dit besluit is overeenkomstig den uitslag der onder de deelnemers gehouden enquête betreffende de vraag of de voorjaarsbeurzen te Utrecht vóór dan wel nà de Leipziger Voorjaarsmessen moesten worden gehouden. Bij deze enquête hadden 452 deelnemers zich verklaard voor een voorjaarsbeurs te Utrecht voor Leipzig tegen 235 deelnemers, die de voorkeur gaven de voorjaarsbeurzen te Utrecht te houden nà de Leipziger Messe.

Koninklijke Nederlandsche Jaarbeurs.

Op 10 Sept. j.l. bracht de minister van Economische Zaken en Arbeid Z.Exc. mr. T. J. Verschuur, vergezeld van dr. H. M. Hirschfeld, directeur-generaal van de afdeeling Handel en Nijverheid en den heer A. Th. Lamping, directeur van den Economischen Voorlichtingsdienst, een bezoek aan de Nederlandsche Jaarbeurs. De minister werd ontvangen in de kamer van den Raad van Beheer, waar de voorzitter, de heer F. H. Fentener van Vlissingen Zijner Excellentie een overzicht gaf van verschillende jaarbeurs-aangelegenheden. Vervolgens werd 'n rondgang gemaakt over de jaarbeurs, waarbij verschillende stands werden bezocht. Een langdurig bezoek bracht Zijne Excellentie aan de afdeeling Koloniën en aan de Italiaansche sectie, waar het gezelschap ontvangen en rondgeleid werd door ir. T. Notarangeli, handelsattaché bij de Italiaansche Legatie, dr. W. Rossini van het Italiaansche Exportbureau te Rome en den heer Ferruccio Luppis, consul-generaal van Italië te Amsterdam.

Frankeering luchtpost uit Indië.

Zooals in den Nederlandschen postdienst reeds geruimen tijd het geval is, heeft thans ook de Nederlandsch-Indische postadministratie beslist, dat voor de in Ned. Indië ter post bezorgde luchtpostcorrespondentie port en luchtrecht kan worden voldaan hetzij geheel door middel van luchtpostzegels, hetzij gedeeltelijk in gewone frankeerzegels en gedeeltelijk in luchtpostzegels.

Geadresseerden zullen dus voortaan, tengevolge van het gebruik van verschillende zegels niet meer aan beporting blootstaan.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig, dat 8 Sept. j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken werd 256 K.G. 574 G. bruto luchtpost verzonden, met een netto gewicht van 229 K.G. 842 G.

De zending bevatte 15622 stuks t.m. 5 gram; 444 briefkaarten en postwissels, 1702 stuks t.m. 10 gram; 2368 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; tezamen 22523 stuks.

Luchtpost uit Indië.

Blijkens mededeeling van de Indische Postadministratie heeft het retourvliegtuig „Oehoe" van den Holland—Indiëdienst ruim 201 K.G. post aan boord, bestemd voor Nederland.

Toeristenverkeer naar West-Indië.

Met het oog op het toeristenverkeer van New York naar West-Indië, heeft de Kamer van Koophandel en Nijverheid op Curaçao, dit jaar een aardig, in het Engelsch gesteld, reclamewerkje, een z.g.n. „folder" uitgegeven, waarvan o.m. het commercieele doel is de duizenden toeristen, die jaarlijks naar West-Indië komen, erop te wijzen, dat zij op Curaçao goedkooper dan waar ook in de West terecht kunnen. Het aantal der grootste passagiersschepen der wereld, die op hun toeristenreizen ons Nederlandsch eiland aandeden, en natuurlijk het aantal toeristen, zijn de laatste jaren steeds stijgende geweest. Zoo bedroeg dit in het seizoen 1929—'30 (de wintermaanden) veertien, bij een passagiersaantal van c.a. 4800; in 1930—'31 bedroeg dit cijfer vijftien, bij een aantal toeristen van 5500. In het seizoen 1931—'32 deden de zeekasteelen evenwel dertigmaal Curaçao op hun plei-

zierreizen naar West-Indië aan, met bijna 10.000 passagiers aan boord en onder die schepen waren de allergrootste der wereld, zooals de „Mauretania", „Columbus", „Statendam", „Reliance", „Augustus, „Vulcania", „Conte Grandi", etc. etc. Het behoeft geen betoog, dat de kooplieden op Curaçao die schepen zeer graat zien komen en op een dag, dat zoo'n schip binnen is, doorkruisen honderden en nog eens honderden toeristen tegelijkertijd de stad (Willemstad), gaan winkel in en winkel uit, en laten als regel heel wat dollars achter, hetgeen natuurlijk zeer welkom is. Vooral sedert de wereldmalaise zich ook op Curaçao doet gevoelen en de C.P.I.M., de dochter Mij. van de „Koninklijke", in verband met de overproductie van olie genoodzaakt was de laatste twee jaren haar enorm bedrijf geleidelijk in te krimpen, waardoor een zeer groot aantal employé's en arbeiders ontslagen moest worden.

De Kamer van Koophandel en Nijverheid heeft daarom gemeend, dat het op haar weg lag te trachten een gedeeltelijke vergoeding voor dat verlies aan locale koopkracht te vinden in het steeds stijgende toeristenverkeer. De bedoeling van het reclamewerkje is om — behalve den toeristen eenig idee te geven van ons Nederlandsch gebied — hen vóór aankomst in West-Indië te wijzen op de koopmogelijkheden in Curaçao, welk eiland natuurlijk zware concurrentie ondervindt van andere in den toer opgenomen plaatsen en eilanden, als Barbados, Trinidad, Caracas, Cristobal, Colon, Panama City, Kingston (Jamaica), etc.

Aangezien het niet onmogelijk is, dat er in Nederland belangstellenden zijn, die een dergelijken folder met talrijke foto's gaarne eens zouden willen zien, heeft de Kamer van Koophandel gemeend een beperkt aantal voor Nederland beschikbaar te moeten stellen. Het reclamewerkje is op aanvrage te bekomen bij de passage-afdeeling van de Koninklijke Nederlandsche Stoomboot Maatschappij, Scheepvaarthuis Amsterdam, en bij de firma Crans en Co., Plein 22a, Den Haag.

Naar wij vernemen, hoopt de Kamer van Koophandel en Nijverheid het niet bij dit eene reclamemiddel te laten. Wanneer er voldoende fondsen beschikbaar zijn, zal zij mettertijd een uitgebreidere uitgave in het Nederlandsch het licht doen zien, in het vertrouwen, dat die uitgave er toe zal bijdragen, dat het reizend Nederlandsche publiek in grootere mate dan tot nu toe het geval is, eens kennis zal komen maken met het zoo interessante West-Indië en in het bijzonder met het Nederlandsch gebied aldaar.

Leden van „Oost en West"

Doet Uwe inkoopen bij de leveranciers, die het „Koloniaal Weekblad" door adverteeren steunen. Tracht vertrouwde firma's op te wekken tot plaatsing van annonces in het „K. W.". Ook daarmede steunt gij de belangen van de Vereeniging.

ADRESVERANDERINGEN.

J. G. A. van der Upwich, Kap. d. Inf., L. van Meerdervoort 281, Den Haag; G. J. Folpmers, Eerstaanw. geneesheer b.d. Bankatinwinning, Pr. Hendriklaan 63, Utrecht; F. G. Rosier, leer. b.d. Techn. school te Bandoeng, Harstenhoekweg 58, Scheveningen; mr. M. F. Winkler, tijd. wnd. adj. Adv. v.h. Inl. Ond., Beeklaan 415, Den Haag; Mr. A. A. Gaymans, sub. Off. v. Jus. b.d. Raad v. Just. te Batavia, Iepl. 37, Den Haag; Dr. A. Kits van Heyningen, Off. v. Gez. 1e kl., de Lairessestr. 160, Amsterdam; J. A. Hendriks, Off. v. Gez. 1e kl., Meezenlaan 36, Den Haag; J. J. M. A. Popelier, Res. van Pekalongan, Pr. Mauritspl. 5, Den Haag; L. A. Vink, Insp. 2e kl. pandh.dienst, 1e Sweelinckstr. 11, Den Haag; W. C. Ritter, Opz. 1e kl., d. Genie, Beeklaan 305a, Den Haag; B. H. de Vries, 1e Luit. d. Inf., De Vriesstraat 65, Den Haag; Dr. Ch. W. F. Winckel, Insp. v.d. Dienst d. Volksgez. v. W.-Java, Daniël Willinkpl. 47 III, Amsterdam-Z.; A. M. W. Rauwerda, Adm. 1e kl. v. Fin., Ten Hovestr. 68, Den Haag; M. G. Eneis, Dir. d. Midd. Opl. v. Inl. Ambt., Sportlaan 170, Den Haag; P. Revius, Hfdopz. b.d. W. en B.O.W., Cederstraat 67, Den Haag; J. F. Patrick, Archt. b.d. W. en B.O.W., Galvanistr. 41, ben., Den Haag; W. A. A. v. Gessel, Mulo-onderw., Jalianalaan 79, Zeist; Mej. H. C. Machielse, Onderw. 2e kl. b.h. O.W.L.O., Zonnelaan 1, Haarlem; J. C. de Klerk, Ass.-Res. b.d. Alg. Bestuursdienst, St. Annastraat 45, Nijmegen; Mevr. de Wed. W. C. Schouten geb. Stuurk, Hoofdonderw. b.h. O.W.L.O., Marconistr. 80, Den Haag; W. Lehnhausen, Werkt.kund. b.h. Dep. der B.O.W., Nicolaistr. 78, Den Haag; Dr. F. W. K. de Moulin, Leeraar b.d. Ned. Ind. Veeartsensch., v. Stolkweg 23, Den Haag; J. Th. W. Gmelig, zich noemende en schr. Meijling, Ambt. 1e kl. b.d. Dienst der In. en Uitv. en Acc., Anton de Haenstraat 77, Den Haag; Jhr. J. C. v. Citters, Insp. v. Fin., Utrechtschestr.weg 23, Heelsum, „De Hut"; J. W. Verkroost, Hfd. opz. b.d. S.S., Middenweg 120, Haarlem; Prof. Dr. C. D. de Langen, Hfd. b.d. Geneesk. Hoogesch. te Batavia, Kettingweg 7, Baarn; W. F. J. Geldmaker, Mulo-Onderw., Da Costalaan 13, Soest; A. L. de Bruyn, Kap. d. Inf. ,Overboschl. 42, Bilthoven; F. B. R. v. Rossum, Ass.-Res. b.d. Alg. Best., Balijelaan 5bis, Utrecht; P. A. Wagner, hfd. d. Werkpl. b.d. Strafgevangenis Tjipinang, te Mr. Cornelis, Beijerlandstr. 15, Amsterdam-W.; P. H. A. Claessen, Insp. v. d. Lich. Opv., Spaenstraat 11, Nijmegen; L. C. J. Rijsdijk, Ass.-res. Riouw enz., Burgmr. Meineszlaan 98b, Rotterdam; Mr. J. W. Sloot, tijd. buitengew. voorz. v. d. Landraden te Grissee c.a., Valkenboschkade 576, Den Haag; J. M. J. Morsink, Contr. 1e kl. B.B., Badhuisweg 12a, Scheveningen; W. A. B. J. F. Otten, Onderl. d. Mil. Adm., Krayenhofflaan 39, Nijmegen; H. E. A. Fermin, Off. v. Gez. 1e kl., Stadionkade 30 III, Amsterdam-Z.; J. IJ. Schager, Contr. 1e kl. P.T.T., Laan Pension „Rustoord", Nunspeet; P. A. van Weel, Boekerijbeh. v. d. Volksraad, Blaricum (N.-Br.); J. B. H. Bruinier, Opp.-houtv. b.h. Boschwezen, Verhulststr. 10, Den Haag; J. H. J. Wolff, Landb.ambt. 1e kl., Velperweg 45, Arnhem; W. Schoutsen, Kantoorhoofd P.T.T., Beeklaan 372, Den Haag; J. H. A. de Winter, 1e klerk b.d. Landskassen, Daguerrestr. 36, Den Haag; N. H. Verdam, Ing. 1e kl. P.T.T., Obrechtstraat 390, Den Haag; A. Stuurman, Ass.-Res. v. Indragiri, Rijnkade 94, Arnhem; F. B. Dutrieuw, Contr. 1e kl. B.B., Hanenburglaan 254, Den Haag.

Namen en adressen der Afdeelings-secretarissen.

Amsterdam: L. D. Petit, Van Breestraat 21.
Amersfoort: Mr. E. H. Bergsma, Huygenslaan 7.
Arnhem: G. J. v. d. Heide, Benedendorpsweg 8, Oosterbeek.
Apeldoorn: J. C. Baars, Jagersweg 42.
Bergen op Zoom: C. Sitsen, Antwerpsche Straat 28.
Breda: E. W. v. Vegchel, Ginnikenweg 119.
Curaçao (West-Indië) H. J. C. Bodenburg, Hellmund, Willemstad.
Deventer: Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Singel 1.
't Gooi: A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, Hilversum.
Groningen: Mr. J. Feitsma, Heerestraat 79.
Den Haag: J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12.
Haarlem: H. P. Deinum, Van Hogendorpstraat 3.
Leiden: Mr. E. Rijke, Witte Rozenstraat 20.
Nijmegen: Mevr. M. R. S. Bleckmann—Hoogenstraaten, Berg en Dalsche weg 134.
Paramaribo: H. J. Wolff.
Rotterdam: F. A. Vervloet, Westersingel 87.
Twente: J. J. Hansma Enschedé, Groen van Prinstererlaan 37.
Utrecht: Mevr. L. P. v. d. Wijk—v. d. Haar, Hieronymusplantsoen 8.

Mutatiestaat van 7 tot 14 September '32

Nieuwe Leden:	**Voorgesteld door:**
L. A. J. van Kanten, Onderwijzer bij het Bijzonder Onderwijs te Paramaribo.	Afdeelings-secretaris van Suriname.
W. A. F. van Kanten, Onderwijzer bij het Bijzonder Onderwijs te Paramaribo.	
H. Roodenhuis, Procuratiehouder Houtzaak Mij. te Paramaribo, Maagdenstraat.	

Afschrijvingen:

C. C. A. Schröder te Eefde bij Zutfen (Afd. Deventer).
Ir. J. E. de Crane, Rotterdam, Henegouwerlaan 8a.
B. Verburgh, Rotterdam, Wijnhaven 98.

Adresveranderingen:

D. F. Pronk, thans: Ass.-Resident voor Agrarische Zaken te Djokjakarta, p.a. Grand Hotel de Djokja.
Mevrouw H. S. Kock—Waworoentoe, Amsterdam, van: Alb. Cuypstraat 266b, naar: Jan Steenstraat 110, p.a. familie Stokvis.
D. van Reijendam, Ambtenaar Telefonie, m.v., van: Soerabaja, naar: Haarlem, Nagtzaamstr. 2.
J. Th. G. Dulfer, O.-I.-Ambtenaar, m.v., Utrecht, van: Laan van Minsweerd 64, naar: Stadhouderslaan 56.
G. Leopold, van: Utrecht, Admiraal van Gentstr. 4, naar: Driebergen, Hoogesteeg 25.
Mevrouw de Weduwe C. E. Lugt—Marcus, Utrecht, van: Wittevrouwensingel 26, naar: Hotel „Kasteel van Antwerpen", Oude Gracht 129.
Dr. B. J. Haga, Hoofdambtenaar B.B., van: Zeist, Lorentzlaan 34, naar: Batavia-C. Dep. B.B.
W. A. Spreeuw, Adjudant-Onderofficier Inf., van: Nijmegen, naar: Bandoeng, D. v. O. IIe Afd.
L. A. Jordaan, Controleur 1ste kl. P.T.T., van: Tandjong-Pandan, naar: Zutphen, Boompjeswal 13, (Afd. Deventer).
Chr. H. Mulder, Arnhem ,van: Is. Evertslaan 19, naar: Jollesstraat 1.
Mevrouw E. W. van der Goot—Haan, Groningen, van: Heeresingel 9, naar: Helperbrink 11a.
M. G. Emeis, Directeur Osvia, m.v., van: Huizen, Lindenlaan 68, naar: Den Haag, Sportlaan 170.
Mejuffrouw E. Belinfante, van: Leiden, Witte Singel 70, naar: Den Haag, Banstraat 22.
K. R. Perretz, Cand.-Ind.-Ambt., van: Den Haag, Goudenregenstr. 122, naar: Leiden, Mooijapiksteeg A.
Mejuffrouw A. C. Resner, Den Haag, van: Aardbeistraat 16, naar: Sneeuwklokjestraat 25.
Mevrouw L. Vermeer—Umbgrove, Den Haag, van: Celebesstr. 63, naar: Anthonie Duyckstraat 157.
Ch. H. Simons, van: Den Haag, Jan v. Nassaustr. 105, naar: Paramaribo, Postbox 237.
Dr. H. J. Klasen, Inspecteur B.V.D., van: Den Haag, naar: Makassar.
Dr. Th. J. G. Derks, Arts, van: Koedoes, naar: Soerabaja, Kajoon No. 20.
D. van der Meulen, Ass.-Resident, thans te Pajakoemboeh (S.W.K.)
H. G. Crayé, Administrateur onderneming „Westkust", van: Amsterdam, Stadhouderskade 155, naar: Kepahiang (res. Benkoelen).